„REVISTA BUCOVINEI", CERNĂUȚI – TIMIȘOARA, IANUARIE 1942 – FEBRUARIE 1945, UN PERIODIC ÎN SLUJBA TALENTELOR TINERE ȘI A INTERESELOR BUCOVINEI

VASILE I. SCHIPOR

„Revista Bucovinei", Czernowitz – Temeswar, Januar 1942 – Februar 1945, ein Periodikum im Dienste der jungen Talente und der Interessen der Bukowina

(*Zusammenfassung*)*

Die Studie *„Revista Bucovinei", Czernowitz – Temeswar, Januar 1942 – Februar 1945, ein Periodikum im Dienste der jungen Talente und der Bukowina* wird einem Periodikum gewidmet, das langer Zeit in unserer historiographischen Literatur vernachlässigt wurde. Als Ergebnis der Erforschung mehrerer Sammlungen, die sich in einigen öffentlichen und privaten Bibliotheken aus der Bukowina befinden, behandelt die genannte Studie folgende Merkmale des Periodikums: Richtung, Format, veröffentlichte Artikel in den permanenten Rubriken, Mitarbeiter. Besonders hervorgehoben wird der Beitrag des Periodiums zur Förderung junger Schriftsteller der Provinz. Die Schlussfolgerung unserer Forschung ist, dass dieses Periodikum ein modernes ist. Es beweist die rege kulturell-literarische Tätigkeit der Bukowina in einer Periode, die für die Durchsetzung „jedes literarischen Vorgehens" und insbesondere der jungen Talente ungünstig war.

Schlüsselwörter und -ausdrücke: Bukowiner Literaturzeitungswesen, monatliches Periodikum, Format, permanente Rubriken, Leitartikel, Sammlung, kulturelle Tradition.

Apropierea noastră sistematică de problematica acestui periodic „pe nedrept ignorat astăzi" reprezintă, în contextul preocupărilor contemporane pentru cercetarea presei bucovinene (identificarea colecțiilor din bibliotecile publice și particulare din România, completarea acestora, lectura sistematică și exegeza propriu-zisă a materialelor publicate, întocmirea de bibliografii etc.),

* Traducere: Ștefăniță-Mihaela Ungureanu.

BDD-A32878 © 2014 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:57:47 UTC)

un proiect de cercetare inițiat în 2011, în preajma împlinirii a 70 de ani de la apariția sa[1].

„Revista Bucovinei" apare la Cernăuți, în perioada ianuarie 1942 – martie 1944, și, în refugiu, la Timișoara, din aprilie 1944 până în ianuarie 1945, ca organ de presă al Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina și al Societății Scriitorilor Bucovineni. Secretari de redacție sunt, succesiv: Traian Cantemir și Dragoș Vitencu (ianuarie 1942 – martie 1944), Constantin Loghin și Dragoș Vitencu (aprilie 1944 – octombrie 1944) și Constantin Loghin (noiembrie 1944 – ianuarie 1945).

De format 14,5 × 21 cm, „Revista Bucovinei" este un periodic mensual și apare cu un număr variabil de pagini. Primul număr are 32 de pagini. Același număr de pagini îl au și numerele 2, 6, 7, 8, 9, 11 și 12 din 1942, 6, 7 și 8 din 1944. Numerele 3 și 10 din 1942 apar cu 40 de pagini. Numărul 5, din 1942, are 112 pagini. Numerele 1, 2, 5, 7, 8, 9 din 1943, 1, 9–10, 11–12 din 1944 și 1–2 din 1945 apar cu 48 de pagini. Numerele 4, 6, 10 și 12 din 1943, precum și 1, din 1944, apar cu 56 de pagini. Numărul 11, din noiembrie 1943, are 64 de pagini, iar numărul 12, din decembrie 1943, apare cu 54 de pagini. La Timișoara, în refugiu, „Revista Bucovinei" apare cu 16 pagini în aprilie (nr. 4) și mai (nr. 5).

La Cernăuți, imprimarea periodicului se face la Tipografia „Mitropolitul Silvestru" (ianuarie 1942 – martie 1944), iar la Timișoara la Institutul de Arte Grafice „G. Matheiu" (aprilie 1944 – februarie 1945).

Articolul-program se intitulează *Cuvinte de drum*, este semnat de C. Loghin, vicepreședintele Societății pentru Cultură: „Editând această revistă, Societatea pentru Cultura și Literatura Română din Bucovina este în bună tradiție. Pe când se numea încă Soțietatea pentru Literatura și Cultura Română, a editat «Foaia Soțietății» (1865–1869), care, deși a avut multe scăderi de redactare, a însemnat totuși o importantă etapă în scrisul românesc și este până astăzi citată cu cinste în rândul periodicelor de valoare din literatura noastră. Nu mai amintim și cele

[1] Vezi pentru aceasta, între altele, două dintre comunicările noastre: *„Revista Bucovinei", Cernăuți – Timișoara, ianuarie 1942 – februarie 1945. Repertoriu bibliografic*, Simpozionului internațional „Bucovina. File de istorie", ediția a XIII-a, secțiunea Istorie modernă și contemporană, organizat de Muzeul Bucovinei, Facultatea de Istorie și Geografie a Universității „Ștefan cel Mare" și Direcția pentru Cultură și Patrimoniu Național Suceava, Suceava, 25–26 noiembrie 2011; *Un periodic în slujba talentelor tinere și a intereselor Bucovinei pe nedrept ignorat astăzi*, Sesiunea științifică „Alma Mater Sucevensis. Zilele Universității «Ștefan cel Mare» Suceava", Secțiunea de istorie a Bucovinei, ediția a XII-a, Suceava, 7 martie 2012. În Bucovina, după știința noastră, nu apare până acum decât un singur articol consacrat acestui periodic. După evenimentele din decembrie 1989, Mircea Grigoroviță, bucovinean stabilit la București, cercetează, probabil, o colecție particulară a periodicului (colecția aflată la Biblioteca Academiei Române este incompletă) și publică articolul *Revista Bucovinei (1942–1945)*, în „Septentrion", Rădăuți, anul I, nr. 2–3, 1990, p. 4 și 8. Nici dincolo de hotarele provinciei lucrurile nu stau altfel. De exemplu, I. Hangiu, în lucrarea sa *Dicționarul presei literare românești, 1790*–1990, ediția a II-a revizuită și completată, București, Editura Fundație

BDD-A32878 © 2014 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:57:47 UTC)

următoare, ca «Aurora română» a lui I. Bumbac, editate de Societate sau numai sprijinite moral și material de ea.

Dacă, de la Unire încoace, Societatea s-a desinteresat de soarta revistelor bucovinene, este din cauză că, în acest timp, ele au putut trăi și fără sprijinul ei. Iar dacă Societatea n-a editat în ultimii ani nicio revistă – așa cum proiectase de câțiva ani încoace – se datorește faptului că erau reviste suficiente în regiune. Să nu uităm că exista în Cernăuți și Universitatea locală, de la care porneau cele mai multe din revistele bucovinene.

Aceste împrejurări au dispărut. Suntem în plin război mondial. Universitatea cernăuțeană nu mai există, cel puțin temporar.

Chiar și în aceste împrejurări vitrege oricărei acțiuni literare, setea de cultură de la noi, izvorâtă dintr-o îndelungată tradiție culturală și alimentată de generații de vizionari, se cere satisfăcută. Sufletul Bucovinei este mereu avid de mai multă cultură, de mai multă lumină.

Iată de ce Societatea pentru Cultură împreună cu Societatea Scriitorilor Bucovineni, făcându-se ecoul acestui suflet, dă ființă acestei reviste, care pornește la drum în prag de an nou și în curs de eră nouă în viața țării noastre.

Cu toate că poartă numele provinciei noastre istorice, «Revista Bucovinei» n-are caracter regionalist și va îmbrățișa talentul literar oriunde ar apare. Își propune să se pună mai ales în slujba talentelor tinere de aici și de pretutindeni.

Iată singurul nostru program de drum și, după cât ni se pare, singurul posibil în actualele împrejurări"[2].

În articolul „Revista Bucovinei" din același număr, E. Ar. Zaharia precizează că menirea redacției este de „a regrupa talentele Bucovinei" în jurul acestei publicațiuni, în tradiția inaugurată, într-o perioadă similară, de „un stol de avântați idealiști", care editează la București, în 1916, un periodic cu același nume, având profil „cultural, politic, economic, literar", un efemerid bilunar, din care apar nouă numere din dorința de a risipi „întunerecul care mai împiedică cunoașterea [...] sub toate raporturile a acestui colț de pământ înstrăinat" al lumii românești: „Începând a regrupa talentele Bucovinei în jurul acestei publicațiuni, e moral să ne amintim de alte momente, când, la București, un stol de avântați idealiști au dat viață unei reviste similare. Era în 1916 și revista se chema tot «Revista Bucovinei», apărând de la 1 aprilie 1916 până la 1 august 1916, când România a intrat în război, deci un volum de 9 numere. Cu preocupări culturale, accentuat politice, economică și literară, ea a fost susținută de migala și truda cărturarilor I. G. Toma, care zice că rostul poeziei este «a lupta pentru desrobirea fraților și lărgirea moșiei românești până la hotarele ei naturale» (nr. 1, p. 6), D. Marmeliuc, I. E. Torouțiu, la a cărui Tipografie «Bucovina» din Pasajul Român 14 se și tipărea revista, V. Huțan, Aurel Morariu, Ovid Țopa ș. a. Se tipăresc studii, traduceri, articole, dări de seamă, note

[2] C. Loghin, *Cuvinte de drum*, în „Revista Bucovinei", Cernăuți, anul I, nr. 1, ianuarie 1942, p. 1–2.

BDD-A32878 © 2014 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:57:47 UTC)

asupra războiului şi versuri. Afară de cei numiţi, mai colaborează M. Oltescu, G. Rotică, V. Greciuc, Em. Sluşanschi, Ion Dragoslav, M. Baciu, Ion Ojog şi Maria Dragu. Aşa a fost «Revista Bucovinei» în 1916"[3].

Dragoş Vitencu susţine şi el acum că „pentru păstrarea tradiţiei culturale din [Cernăuţi] şi pentru a promova mişcarea literară şi ştiinţifică din regiune, Societatea pentru Cultură, în colaborare cu Societatea Scriitorilor Bucovineni, a înfiinţat această «Revistă a Bucovinei», ale cărei coloane sunt deschise talentelor tinere şi produselor intelectuale serioase de la noi. Deşi se numeşte sugestiv «Revista Bucovinei», ea nu se îngrădeşte în graniţele strâmte ale acestei provincii, ci îmbrăţişează orice talent literar"[4].

Ulterior, redacţia periodicului face şi alte precizări cu privire la programul editorial. Astfel, în editorialul numărului 7, din iulie 1942, aceasta precizează: „S-a împlinit un an de când neamul românesc, umilit, a ridicat armele şi a pus la loc o parte din hotarele mutate. Totul s-a întâmplat firesc, organic; – neamul românesc, închegat politic de abia două decenii, s-a dovedit un organism unitar, care reacţionează spontan şi unitar, atunci când oricare din părţile ce-l alcătuiesc este lovită.

În restriştea refugiului, ca indivizi, ne-am simţit uneori slabi şi, ducând pretutindeni cu noi câte o bucăţică de Bucovină, ne-am resemnat, poate, să rămânem cu atâta. Neamul s-a arătat mai tare. Ne-am întors acasă mai repede decât oricare dintre noi am fi nădăjduit.

Nu ne putem mulţumi cu atâta. Avem faţă de întregul neam o datorie: să refacem tot ce a fost românesc în această provincie. Formele tradiţionale de viaţă românească – mai româneşti decât în alte părţi, poate, pentru că au putut să se

[3] E. Ar. Zaharia, *„Revista Bucovinei", ibidem*, p. 27. În Bucovina, Mircea Grigoroviţă este singurul care face referiri la acest periodic, înainte de 1990, consacrându-i un articol distinct în „Pagini bucovinene", supliment al revistei „Convorbiri literare" de la Iaşi: *„Revista Bucovinei" (1916)*, în anul VIII, nr. 8 (92), august 1989, p. 3. Mai târziu, la Bucureşti, I. Hangiu, în *op. cit.*, p. 363, îi consacră şi el un articol distinct, valorificând colecţia aflată la Biblioteca Academiei Române. Pe acesta îl reproducem integral: *„«Revista Bucovinei»*. Culturală. Politică. Economică. Literară. Apare la Bucureşti, bilunar (1 aprilie – august 1916, în total nouă numere), sub îngrijirea unui comitet, care îşi propune să risipească «întunerecul care mai împiedică cunoaşterea [...] sub toate raporturile a acestui colţ de pământ înstrăinat», adică a Bucovinei, aflată sub ocupaţia Imperiului Austro-Ungar. Rubrici: *De la noi de-acasă, Cronica ştiinţifică, Spicuiri din presa germană, Bibliografie.* Colaborează cu versuri: V. Huţan, G. Rotică, I. Dragoslav, Ion Ojog. Semnează cronici: D. Marmeliuc (la vol. De poezii *Cântece fără ţară* de Octavian Goga şi la piesa *Patima roşie* de M. Sorbul), I. E. Torouţiu (necrologul *N. Gane*), D. Marmeliuc (despre noii membri ai Academiei Române: G. Coşbuc şi I. Lupaş). F. 17 × 24 cm: B. A. R., P I 4 382". Vezi şi Biblioteca Bucovinei „I. G. Sbiera, *Bibliografia Bucovinei. „Pagini bucovinene", Suceava, 1982–1989*, în „Suceava", anul III, nr. 1, 2008, p. 33.

[4] D[gragoş] V[itencu], *Din realizările Societăţii pentru Cultură*, ibidem, p. 25. Articolul se află inclus în secţiunea *Pe urmele vremii...*, p. 23–26, fiind o sinteză a cuvântării rostite la Cernăuţi, în 7 decembrie 1941, de profesorul Constantin Loghin, vicepreşedintele Societăţii pentru Cultură, în cadrul solemnităţii de inaugurare a activităţii după revenirea din refugiu, „prima manifestare românească orga Alecsandri".

BDD-A32878 © 2014 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:57:47 UTC)

nască și să fie așa sub o dominație străină – nu au voie a fi cu nimic știrbite. Ele trebuiesc păstrate și adaptate împrejurărilor în toate înfățișările lor.

Nu trebuie să așteptăm mura în gură. Suntem datori să legăm trecutul cu prezentul și cu viitorul. Orice altă atitudine înseamnă improvizație artificială clădită pe nisip.

Și nu putem avea ingratitudinea să nu prezentăm neamului întreg ofranda unui suflet pe care ni l-au modelat vremurile așa cum este și care – așa cum este – e integrat și cu folos integrat sufletului mare al neamului"[5].

În numărul 1 din ianuarie 1943, în secțiunea *Pe urmele vremii*, redacția periodicului inserează un articolul în care precizează: „Cu numărul de față «Revista Bucovinei» intră în al doilea an de apariție, amănunt de altfel prea puțin important chiar în viața unei reviste, dacă n-ar fi vorba de timpurile excepțional de grele prin cari trecem. Când zângăne armele, spunea latinul, trebu[i]e să tacă muzele. Cu toate acestea să ne fie îngăduit popasul unei scurte reculegeri în drumul pe care-l străbatem, pentru a da frâu liber câtorva refle[c]ții.

Dacă, în anul expirat, această revistă a putut să-și continu[i]e regulat cursul apariției, [aceasta] se datorește la doi factori: Societatea pentru Cultura și Literatura Română din Bucovina care, în ciuda resurselor ei restrânse, i-a pus la dispoziție fondurile necesare, și mănunchiului de scriitori grupați în Societatea Scriitorilor Bucovineni, cari i-au dat viață.

Dacă în alte împrejurări se găsea în abundență material de revistă literară, astăzi cine răsfoiește colecția revistei trebu[i]e să constate că numărul colaboratorilor a rămas aproape constant de la primul până la ultimul număr din anul trecut. Oricât am fi dorit să avem colaborări dinafară, ele nu ne-au venit decât în mică măsură. Cu durere în suflet trebu[i]e să constatăm că am rămas singuri. Suntem rămășițele acelei generații, pe atunci tinere, de scriitori bucovineni, cari acum vreo două decenii au pornit tumultuos la drum pentru cucerirea literelor române.

Câți au mai rămas din acei de atunci?! Când ne uităm în jurul nostru, ni se furișează în suflet melancolia văzând ce rărite ne sunt rândurile. Mulți din acei de atunci, [care] au pornit să cucerească muzele, au renunțat cuminți la acestă temerară încercare.

Unii din cei ce au rămas credincioși scrisului, au întors indiferenți spatele provinciei care i-a crescut și i-a trimis în lume. Lansați de aici, ei fac azi «carieră literară» în Capitală, fără să-și mai aducă aminte de provincia de baștină. Iar sucurs proaspăt aproape nu vine deloc.

Cu toate acestea, mergem înainte încrezători în steaua literară a Bucovinei. Steagul literar pe care l-am primit de la înaintașii noștri îl ducem mai departe până ce îl vom putea încredința, cândva, altor stegari mai tineri. Nu se poate ca din

[5] Redacția „Revista Bucovinei", *5 iulie 1941 – 5 iulie 1942*, în „Revista Bucovinei", anul II, nr. 7, iulie 1942,

BDD-A32878 © 2014 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:57:47 UTC)

atâtea reviste tinereşti cari au roit anul trecut numai în regiunea noastră şi din atâtea nume cari bat sgomotos la poarta poeziei, să nu iasă mai devreme sau mai târziu stegarii cari să ne smulgă din mâni steagul literar al Bucovinei.

«Geniul romantic» al Bucovinei lui Eminescu nu trebu[i]e şi n-are voie să se desmintă niciodată"[6].

În numărul 4, din aprilie 1944, scris în refugiu, la Timişoara, Constantin Loghin scrie în editorial: „Încă o dată soarta ne-a încercat cu o grea lovitură. Nici n-ai trecut patru ani de la cealaltă cutropire – am ajuns să ne socotim istoria după cutropirile duşmane – şi Bucovina noastră scumpă, alături de Basarabia şi de o parte a Moldovei noastre dragi, geme din nou sub călcâiu[l] moscovit. Dacă va fi cândva să se măsure vrednicia unui neam după gradul de suferinţe ce le poate suporta, atunci noi, românii, am merita, desigur, certificatul de cel mai vrednic neam din lume.

Oameni de hotar, născuţi şi crescuţi la cea mai ameninţată margine de ţară românească, noi, bucovinenii, ca şi strămoşii noştri de pe aceste meleaguri, n-am cunoscut trai de tihnă şi odihnă. Aşezaţi de soartă în calea puhoaielor ce se revărsau din Răsărit, am fost mereu primii de care s-au izbit valurile cutropitoare, am fost cei dintâi care am înfruntat şocul năvălitor.

Am fost mereu prigoniţi şi hărţuiţi, am fost loviţi şi călcaţi în picioare, dar n-am putut fi clintiţi de la această margine de ţară. În ciuda tuturor vitregiilor am stăruit să rămânem în această Bucovină românească, pentru că am avut conştiinţa ei, am avut suflet românesc.

Ei, cutropitorii, au putut să ne ia pământurile, au putut să ne jefuiască averile, să ne deporteze oamenii, să ne imprime obiceiuri străine, să ne pocească numele, au putut chiar să ne fure şi limba, dar n-au putut să ne schimbe acest suflet, care, în pofida tuturor încercărilor şi influenţelor, a continuat să rămână românesc. Chiar atunci când unii din noi ne-am uitat limba, nu ne-am pierdut conştiinţa şi, în orice limbă o ştiam, spuneam: Sunt român, cu aceeaşi dârzenie cu care strămoşii noştri spuneau: *Sum civis romanus*.

Din nou trupul ţărişoarei noastre dragi este călcat în picioare de cismă străină. Din nou acolo, în Bucovina, nu mai răsună cântece, nu mai este sărbătoare, nu mai este Dumnezeu. Din nou a început acolo să ţipe copii speriaţi şi mame îngrozite, să pornească nesfârşitele şiruri ale pohodului la Sibiria, să curgă sânge nevinovat.

Pot să ne huiduiască, pot să ne scuipe, pot să ne schingiuească, ei nu vor lovi decât în trupul nostru. Dar ce le va sluji lor trupul nostru, când sufletul nostru va rămâne neatins şi va izbucni, atunci când îi va veni ceasul, din ruine, din morminte, de sub cadavre, mai frumos şi mai impetuos, aşa ca pasărea Phoenix din cenuşa proprie. Aşa a răsărit şi după celelalte cutropiri duşmane şi aşa va răsări ori de câte ori va fi lovit în fiinţa sa.

Şi pentru acest mare ceas al izbăvirii şi dreptăţii ne pregătim, fiecare în felul său. Ne pregătim cu arme, cu tunuri, cu avioane. Dar ne pregătim înainte de toate cu sufletul. Cu trupurile noastre vom face zid de foc şi de granit în calea

[6] Redacţia 1943, p. 44–45.

BDD-A32878 © 2014 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:57:47 UTC)

dușmanului, iar sufletul ni-l vom păstra așa cum ni-l lăsară părinții din părinți: curat și dârz românesc.

Prin cultură ne-am făurit acest suflet și prin cultură voim să-l păstrăm mai departe.

Cultura Bucovinei, una și nedespărțită la Cernăuți și la Suceava, s-a resfirat acum pe toate meleagurile țării românești. Cărturarii noștri, risipiți în toate colțurile țării, sunt prezenți și la București, și la Sibiu, și la Brașov, și la Râmnicu-Vâlcea, și sunt prezenți și la Timișoara. Lovită la Cernăuți și Suceava, culturalitatea bucovineană se ridică mai dârză în celelalte părți ale țării, ca și balaurul din poveste: îi tai un cap și răsar alte două și mai multe în loc.

Suflete aspre de hotar, o parte din bucovineni ne-am îndreptat înspre celalt hotar de țară: în Banat. Ne-am spus înlăuntrul nostru că nicăieri și de nimeni n-am putea fi mai bine înțeleși în pribegia noastră amară decât tot de oamenii de hotar ai Banatului, care au îndurat, ca și noi, stăpâniri străine, care au gustat, ca și noi, din pânea pribegiei.

Am venit încoace ca înspre oameni care trebu[i]e să ne înțeleagă durerea. Nu le cerșim decât un cuvânt bun, o inimă înțelegătoare, o privire de dragoste. Iar dacă unii din noi le vor cere și un pat de odihnă și o pâne de mâncare, n-o fac decât numai când ajung în pragul celei mai negre mizerii.

N-am fost totdeauna pribegi, năpastă pe capul altora, am fost foarte des și gazde primitoare de pribegi, ca la 1821, la 1848, la 1941 etc. Am arătat cu aceste prilejuri că știm să primim cu brațe deschise pe frații ajunși la nenorocire. Am împărțit cu dânșii nu numai inima și durerea, dar am împărțit cu dânșii și patul, și casa, și pânea, și haina.

Am dovedit-o în cursul istoriei noastre, am dovedit-o și recent, când, în anul 1941, după revenirea noastră pe plaiurile Bucovinei eliberate și răvășite de dușman, mii și mii de pribegi ardeleni au găsit în Bucovina nu numai inimi de frați compătimitori, ci au găsit și case primitoare și rosturi de viață. Nu va contesta niciun ardelean, poposit după 1941 pe meleagurile Bucovinei, larga și desinteresata ospitalitate a românului bucovinean.

Am dat tot atunci când am avut ce da.

Azi a venit timpul să nu mai avem nimic de dat, decât doar din plinul sufletului nostru.

Și din acest plin de suflet răsare și gândul acestei reviste, care va sluji, evident, mai întâi interesele Bucovinei, dar se vrea cu totul încadrată și în rosturile acestei provincii.

Înălțând acest steag al Bucovinei culturale și în acest colț de țară, ne continuăm drumul încrezători în inima românului de pretutindeni și în steaua neamului nostru"[7].

Tot în refugiu, Milan Șesan face un bilanț al „luptei pentru cultura română" („o culturalitate fecundă", o „mare activitate de culturalizare românească în

[7] Constan , p. 169–171.

BDD-A32878 © 2014 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:57:47 UTC)

Bucovina", „o pilduitoare activitate culturală" ilustrând „capacitatea şi tenacitatea spirituală a românilor bucovineni") din perioada 1941–1944, activitate ce „s-a răsfrânt asupra întregii ţări" (Râmnicul Vâlcea, Timişoara, Sibiu), începând din martie 1944, având convingerea că „drepturile românilor rămân imprescriptibile". În acest efort naţional, rostul periodicului, ca „ca iniţiativă particulară", este de a contribui la „întărirea sufletească şi naţională a [unei] regiuni năpăstuite", „contracararea subversivei propagande bolşevice" şi „promovarea artelor frumoase", „Revista Bucovinei" abordând, pe lângă „numeroasele articole de omagiere la adresa marilor personalităţi bucovinene şi din mediul bucovinean", şi câteva „probleme fundamentale de documentare", precum în cazul studiilor *Mesianismul rusesc* (D. Vitencu), *Adnotări în legătură cu începutul literaturii în limba română* (A. Vasiliu) şi *Consideraţiuni antropogeografice asupra Bucovinei* (G. Nimigean)[8].

Editorialul numărului dublu 1–2, din 1945, semnat de C. Loghin, aduce precizări noi privind destinul acestui periodic bucovinean: «Revista Bucovinei» este un făt al războiului. Născută sub bubuit de tun, în ianuarie 1942, din dorinţa Societăţii pentru Cultura şi Literatura Română în Bucovina de a pune coloanele ei la îndemâna talentelor literare ale Bucovinei, revista îşi continuă în aceleaşi grele condiţii apariţia până azi, reuşind să grupeze în jurul ei cele mai de seamă condeie literare ale acestei provincii. Ne putem mândri că în trieniul de existenţă aproape nu este scriitor bucovinean – evident, în prima linie, scriitor în accepţia literară a cuvântului – care să nu se fi înscris pe coperta acestei reviste.

N-am creat curente, nu reprezentăm o şcoală literară, n-am dat directive, n-am încercat să impunem anumite atitudini literare, ci ne-am mulţumit să dăm prilej de manifestare talentelor literare, indiferent de provincie, evident, în prima linie, celor originari din Bucovina.

Tot cu sprijinul material al Societăţii pentru Cultură, care şi-a înţeles şi în acest sens misiunea-i culturală, am putut îmbunătăţi de la an la an condiţiile tehnice de apariţie a revistei, am putut tipări mai multe broşuri de proză şi versuri ale colaboratorilor noştri şi eram pe cale să punem bazele unei mari edituri de cărţi literare şi ştiinţifice.

Intenţiile noastre însă au fost brusc întrerupte în martie 1944, când a trebuit să luăm din nou în mână toiagul pribegiei. Ne-am părăsit meleagurile dragi şi ne-am împrăştiat în toate vânturile. Cetitorii ni s-au pierdut, colaboratorii ni s-au risipit, Comitetul Societăţii pentru Cultură s-a resfirat în toate unghiurile ţării, vremurile şi împrejurările ni s-au ridicat stâncă împotrivă, iar interesele culturale ale Bucovinei – câtă a mai rămas – nu mai pot fi apărate cu demnitate.

În astfel de condiţii, se punea revistei atunci şi se pune şi astăzi întrebarea: mai are rost să existe? Când nu poate reprezenta cum trebu[i]e culturalitatea bucovineană, mai este demnă de sacrificiile materiale ale Societăţii pentru Cultură?

[8] Confer M[illegible] 11–214.

BDD-A32878 © 2014 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:57:47 UTC)

Dacă sunt glasuri care cred că ne pot nega dreptul de existență, sunt iarăși altele, foarte numeroase, care ne îndeamnă cu stăruință să continuăm. Dacă nu putem fi făclia care să lumineze puternic până în zări depărtate, să fim cel puțin luminița sfioasă care pâlpâ[i]e ca să despice în fâșii zidul de întunerec care ne stă în cale.

În conștiința acestei misiuni continuăm și-i rugăm pe cetitorii și prietenii noștri să fie convinși că facem ce ne stă omenește în putere pentru a corespunde misiunii care revine acestei reviste și Societății pentru Cultură"[9].

În peisajul revuistic al vremii, „Revista Bucovinei" se distinge printr-un format modern și o ținută îngrijită. Începând cu numărul 6, din iunie 1942, revista se apropie de practicarea editorialului, chiar dacă nu o spune explicit. Acesta susține programul editorial asumat, la început de drum, orientându-l în universul culturalității Bucovinei, pe care îl explorează sistematic. Dintre editorialele periodicului: Augustin Z. N. Pop, *Despre scriitorul soldat*, anul I, nr. 6, iunie 1942, p. 249–253; Tr. Cantemir, *Influența cântecului popular la Șt. O. Iosif*, anul I, nr. 9, septembrie 1942, p. 345–355: Dragoș Vitencu, *Mesianismul rusesc*, anul I, nr. 10, octombrie 1942, p. 377–388; Petre Luța, *Pe urmele lui F. X. Knapp*, anul I, nr. 12, decembrie 1942, p. 449–452; Victor Morariu, *În amintirea lui Liviu Marian*, anul II, nr. 1, ianuarie 1943, p. 1–4; C. Loghin, *Vasile Gherasim*, anul II, nr. 2, februarie 1943, p. 49–53; Dragoș Vitencu, *Epaminonda Bucevschi (1848–1891)*, anul II, nr. 3, martie 1943, p. 97–101; Leca Morariu, *Iraclie Porumbescu*, anul II, nr. 3, aprilie 1943, p. 153–157; C. Loghin, *T. Robeanu (George Popovici)*, anul II, nr. 5, mai 1943, p. 209–213; Traian Cantemir, *Ciprian Porumbescu (1853–1883)*, anul II, nr. 6, iunie 1943, p. 257–260; Leca Morariu, *Mihai Teliman (1863–1902)*, anul II, nr. 7, iulie 1943, p. 313–318; C. Loghin, *Alecu Hurmuzachi (16 august 1823 – 20 martie 1871)*, anul II, nr. 8, august 1943, p. 361–363; Dragoș Vitencu, *Tudor Flondor (1862–1908)*, anul II, nr. 9, septembrie 1943, p. 409–412; E. Ar. Zaharia, *Poetul Ion Roșca (1908–1933)*, anul II, nr. 10, octombrie 1943, p. 457–459; C. Loghin, *Iancu Flondor (1865–1924)*, anul II, nr. 11, noiembrie 1943, p. 513–517; Victor Morariu, *Centenarul lui Leon Goian (1842–1911)*, anul II, nr. 12, decembrie 1943, p. 577–581; C. Loghin, *Gheorghe Tofan (5 noiembrie 1880 – 15 iulie 1920)*, anul III, nr. 1, ianuarie 1944, p. 1–8; Teodor Balan, *Eudoxiu Hurmuzachi (29 sept. 1912 – 10 febr. 1874)*, anul III, nr. 2, 1944, p. 49–51; Dragoș Vitencu, *Teatrul românesc în Bucovina*, anul III, nr. 3, 1944, p. 105–108; Oreste Gherasim, *Mihai Eminescu. Rânduri pentru o pioasă comemorare*, anul III, nr. 6, 1944, p. 201–202; C. Loghin, *Ștefan Vodă al Moldovei. Gânduri la o comemorare*, anul III, nr. 7, 1944, p. 233–234; Petru Rezuș, *Mormintele voievodale din Bucovina*, anul III, nr. 8, 1944, p. 265–269; Petru Rezuș, *Drumuri rădăuțene*, anul III, nr. 11–12, 1944, p. 345–348.

„Revista Bucovinei" publică versuri semnate de autori bucovineni consacrați și mai puțin cunoscuți, uneori sub pseudonim: S. Anton, George Antonescu, V. Arinaru, Const. Bivolaru, Gruia Bodnărescu, A. Bogaci, Apollo Bolohan,

[9] C. Loghin, *În pragul celui de al IV-lea an*, *ibidem*, Timișoara, anul IV, nr. 1–2, ianuarie – februarie 1945, p

BDD-A32878 © 2014 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:57:47 UTC)

N. I. Bontaş, Adelina I. Cârdei, Ion Cârdei, Traian Chelariu, Ghedeon Coca, George Drumur, George Fonea, B. Frunte, Leon Humoreanu, Teofil Lianu, D. Loghin, George Pătrăuceanu, Teodor Plop, Sebastian Popovici, Oltea Puşcariu, George Putneanu, Nicolai Roşca, Aurel V. Sânger [pseudonimul lui Aurel Vasiliu], George Sidorovici, Tudor P. Stoica, Leon Şandru, Neculai Tăutu, N. Tcaciuc-Albu, George Todoran, D. Vătămanu, Dragoş Vicol, Dragoş Vitencu, George Voevidca, E. Ar. Zaharia, Emil Zegreanu. Tot aici, în spaţiul privilegiat al poeziei, periodicul republică versuri de Vasile Gherasim, Liviu Marian, Ion Roşca, traduceri în limba germană din creaţia lui Mihai Eminescu, realizate de Laurentie Tomoiagă şi Radu Bâcu, traduceri din literatura universală de Pimen Constant, E. Ar. Zaharia şi Dragoş Vitencu. Speciile favorite sunt poemul, frecventat mai cu seamă ca „spaţiu al memoriei", marcat dramatic de istorie, elegia, psalmul, sonetul, distihul, terţina, catrenul, glossa, rondelul, scrisoarea, epigrama, poezia difuzată astfel încadrându-se într-un registru tematic larg: Bucovina / Basarabia / Ardealul / Patria, destinul, dragostea, natura, timpul, războiul, istoria/nedreptele hotare, calvarul românilor bucovineni, pribegia, întoarcerea acasă etc.

Unele dintre creaţiile în versuri publicate aici sunt memorabile, conturând dimensiunile unui landschaft incendiar şi comunicând intens sensibilitatea unei generaţii trăind sub „teroarea istoriei" („generaţia pierdută", „generaţia războiului"), căreia „vremea barbariei"[10] i-a marcat dramatic destinul. Iată câteva exemple: Adelina I. Cârdei, *Întoarcere*: „Bucovină, // Cu cădelniţi de smirnă şi fântâni de vis, / Azi, sorii bucuriei, larg, porţile-au deschis – / C-au alungat fiarele / Ce-au încălcat hotarele – / Şi-au luminat iarăşi cărările, altarele / Şi sufletele celor ce ţi-au gustat din pâne / Şi s-au plimbat cu visul – vioară – prin pădurile bătrâne... // O, fagii, / Dragii, / În odăjdii ca la Înviere, / Cu priviri de miere, / Au primit pe toţi fraţii pribegi – / Ca pe nişte regi – / Şi florile – domniţele – au întins covoare / Pentru oştile biruitoare, / Să le mângâie / Şi au aprins tămâie, / Îngenunchind de preamărire, / Pentru cei ce au purces spre Nemurire... // Livezile – ciucure de roade – / Au împletit izvoade... // Vo[i]evoade, // Vino s-asculţi buciumul biruinţii / Şi al credinţii, / Din munte în şesuri / Pe-aceleaşi vechi înţelesuri..." (anul I, nr. 3, martie 1942, p. 70); George Drumur, *Gânduri*: „În inima noastră / cresc linişti de seară, / ca spicul luminii / în bobi de secară. // Curg sloatele, vântul / prin mirişti şi lozii / şi urcă spre-nanturi, / ca-n vârstă voivozii. // Căruţe de lemn / se-ngroaşe de ploaie – / şi tulbure-s toate / şi toate se-ndoaie. // Tristeţile cresc / şi cad peste rană, – e stinsă şi ruga / şi stihul din strană. // Cuprindem adesea / tot veacul în noi, / dar umbra-l mănâncă / din palide-i foi... // De-am fi numai lut, / ne-am prinde de plante – dar sufletul sue / spre ceruri, spre pante. // În vagi anotimpuri / ne pierdem măsura – se pare că-n vis / ni-i toată măsura. // De dincolo raza / se scurge în ceaţă / şi nu-i mai simţim / licoarea pe faţă. // Zarea ne-o petrecem / şi-n răcoare trecem" (anul I, nr. 3, martie 1942, p. 82); Emil Zegreanu, *Biserică de lemn*: „Biserică de lemn, lumină, /

[10] Confer Alex Ştefănescu, *Istoria literaturii române contemporane. 1941–2000*, Bucureşti, Editura Maşina d

BDD-A32878 © 2014 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:57:47 UTC)

Crescută pe umerii dealului, / La altarul tău se închină / Sufletul clăcaș al Ardealului. // La picioarele tale se plâng azi ogoarele / Și satele de lut ascunse prin grădini, / Că peste noapte s-au furișat oameni haini / Și le-au furat din inimi soarele. // Sfinții s-au coborât din icoane pe înserate / Și s-au dus la Dumnezeu să-i spună / Că neamul meu nu mai poate răbda atâta nedreptate. // Biserică de lemn, biserică de lumină, / În așteptarea marei învieri, / Sufletul clăcaș al Ardealului meu ți se-nchină" (anul I, nr. 7, iulie 1942, p. 293); Adelina I. Cârdei, *Iarna*: „Întinderi albe și tăcute / Îngenunchează sub tării... / Cu buciume de bucurii / Fug sănii – speriate ciute... // În ritmul clinchetului clar / Se rup ecouri și își lasă / Pe pârtii albe de mătasă / Podoabe de mărgăritar. // Cad fulgi arar... și mari, alene... / În nemișcare dorm grădini – / Iconostase de lumină – / Cad fulgi arar.. pe-aripi de gene. // Cad fulgi arar... în pumni să-i prinzi, / Pe crinul inimii coboară... / Îi strâng și-mi fac din ei comoară, / Să o răsfrâng în mii oglinzi. // Cad fulgi arar... în dansuri calme... / Prin simfonii de alb pornesc, / Cu anii dragi să mă-ntâlnesc, / Să-i strâg ca fulgii albi în palme..." (anul I, nr. 12, decembrie 1942, p. 469); Dragoș Vitencu, *Peisaj bucovinean*: „Dumnezeu a netezit dealurile cu mâna, / Ca să le apropie de sufletul omului. / Sub brazde, mana pământului și-a deschis vâna / Și urcă-n văzduh prin rădăcinile pomului. // Pe lanuri, soarele, dulce și galben ca mierea / S-adună în slove ce iscă legenda așa: / «În satul acesta-au trăit Adam cu muierea / Și urma le-o poartă-un fânaț necosit, undeva...»" (anul II, nr. 1, ianuarie 1943, p. 16); George Voevidca, *Bucovina*, sonet din volumul *Pro Patria*: „Zidită toată din azur și vreamăt, / în milenare stânci și-a spart izvoare. / În vifor, fier – și – sărbătoare-n soare, / ea din străfund de veacuri vuie cheamăt. // Răstrișți băură mucenicu-i geamăt. / Biserici spun izbânzi nemuritoare. / Pe plaiul ei, ca-n vremi băsmuitoare, / cresc Feți-Frumoși din lacrimi și neteamăt. // Latina criță și dârzenia dacă / le-ngeamănă, creștină, – aci, Lumina. / Sus, Crucea luce cremene posacă. // Aduce Crucea gloria, deplina... / – Slăvită Țară-n purpură se-mbracă. / – Se-nalță-n Nord – coroană – Bucovina" (anul II, nr. 5, mai 1943, p. 227); Neculai Tăutu, *Secetă*: „N-a mai plouat. De-atâta soare / Ciuta și-ar bea ochii, dar moare. / Doamne, ne-au uitat și să nu te mire / Că și morților li-e sete-n cimitire... // N-a mai plouat, de când n-a mai plouat? / Și laptele cucutei, amar, a secat, / Lăcustele – singurul nor – au căzut peste sat, / Dar și ele, speriate, din nou au sburat... // N-a mai plouat. Pomii au rămas goi, / Și-ar muta rădăcinile arse-n noi, / Dar și inimile, slabe, ni s-au uscat. / Ca și ochii boilor, albi, de pe hat... // N-a mai plouat. Doamne, te-am chemat, / Nu ne mai auzi? Glasurile s-au uscat, / Dar, din colbul trupurilor noastre de mâine, / Fă, Doamne, îngerilor Tăi pâine..." (anul II, nr. 8, august 1943, p. 367); Traian Chelariu, *Scrisoare poeților bucovineni*: „[...] Tot ce ne vine limpede, de-a dreptul / din suflet, e curat ca diamantul / căruia doar răbdarea și-o adaugă / șlefuitorul priceput să-nchidă / numai atât cât trebuie din ape. // Și-n orice faptă să ne fie laudă / blajina-ncredere-n frumos și bine. / Să fim ce suntem și ce-am fost: țăranii / întorși cu plugul vorbei în ogoare / înălbăstrind de vise și de doruri. / Și cine trage brazda, să nu-i pese, / iar cine-aruncă bobul să nu creadă / că e-[illegible] ca-i o să lege"

BDD-A32878 © 2014 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:57:47 UTC)

(anul II, nr. 8, august 1943, p. 377); Teofil Lianu, *Moartea gravorului iconar*: „Sufletul se aşterne în carte, / Viers auriu ca romaniţa, / Fluier de fag, să-l ştie mioriţa, / Viers ars de dor şi de moarte. // Liniştea gândurilor se distramă / Printre fagi, printre uluci şi mesteceni; / Sângele din inimă trece-n / Lutul cald, ca-ntr-o vamă. // Iarba se leagănă, se leagănă, / Freamătul e mulcom, e moale; / Crengile se lasă mai pe poale, / Luna trece prin vis galbenă" (anul II, nr. 9, septembrie 1943, p. 422); B. Frunte, *Scrisoare tristă şi săracă*: „Frate Ioane, / Mi-e scrisul tot ca-n clasa doua primară; / Poate mai tremurat, / Că mâna care astăzi ară / Nu mai învârteşte praştia ca odinioară... / [...] // Dar tot îţi scriu, frate Ioane, / Care rătăceşti spre alte zări albastre... / Poate eşti mai aproape de noi / Şi ciutura înţelegerii tale / Coboară poate mai uşor în fântâna sufletelor noastre... // Vezi tu, hleiul ăsta din care / Mai ieri, adeseori, / Făceam cocoloaşe, stele şi sori, / Astăzi mă ţine de picioare / Şi mă logodeşte cu sărăcia, / Că nu ne mai rodeşte, Ioane, câmpia / Şi copiii cresc ca nişte buruieni / Împrejurul bordeiului sărac / În care mămăliga e mai sfântă ca un cozonac! // [...] Degeaba ne mai încălzeşte soarele, / Când n-avem cu ce ne ara, Ioane, ogoarele!... / Tare-i departe Dumnezeu şi bătrân / De nu mai vede nici n-aude ce ne doare, / De parcă n-am avea niciun stăpân! / Ştiu că şi strigătul acesta e de prisos, / Dar scrisoarea asta e un spin, pe care l-am scos / Din inimă şi ţi-l trimit azi ţie / Să vezi şi tu dacă mai avem zile / Pentru viaţa asta pustie..." (anul II, nr. 9, septembrie 1943, p. 436–437); B. Frunte, *Cântec de leagăn*: „Trandafir crescut în casă, / Leagănu-i cuprins de soare... / Îngerii în stol se lasă, / Pază pentru altă floare; / Nani, nani, pui de fag, / Răsărit din neam iobag! // Ţara ta cu visuri pline / O străbatem orişicând, / Îndemnaţi de zări senine / Ce le porţi în ochi şi-n gând. – / Să te ţină Dumnezeu, / Dragul nostru curcubeu! // Ne-ntinzi mâna, – o poveste – / Iar surâsul cristalin / E luceafărul pe creste, / Îmbătat de-al nopţii vin... / Nani, nani, hopa sus!... / Viaţa-i ieslea lui Isus. – // Toată liniştea rurală / Ţi-o dau codrii de aproape... / Luna-ţi pune-n păr beteală, / Ceru-n ochi albastre ape! / Nani, nani, dormi uşor / În copaia de ogor! // Dormi şi mare când te-i face, / Să fii aprig grănicer; / Azi ţi-aducă svon de pace / Toamna care creşte-n cer! / Somnul tău uşor de rouă / Te trezească-n ţară nouă! / Soarele arată seara / Cât ne-a fost odată Ţara..." (anul II, nr. 11, noiembrie 1943, p. 549–550); George Drumur, *Bucovina – 1944* –: „În creştetul dorului fagii de ceaţă / acoperă pământul rănit de la nord. / Ce mai cuprinde sufletescul fiord / din ce a fost cândva bucurie şi viaţă? // Vesele livezi au adumbrit în gânduri / lângă satele schilodite de furtună – / numai seara umbrele-şi adună / legănându-le rânduri, rânduri. // Gemând de încremenită arsură, / ci zidurile frânte spre cer, / oraşul se-ngroapă sub fier, / sub viscol, sub stele, sub ură... // Enorme amurguri se pierd în Ţetin – / acolo e plâns, e moarte, e vis. / Numai Dumnezeu din mănăstiri s-a deschis, / luminând Bucovina puţin. // Acolo mi-i inima, o simt, o aud – / acolo mi-s toate copilăriile, – / şi-au început să crească bălăriile, / de când au plecat oamenii spre sud. // Şi numai eu, numai noi / vom despietri din blestem visul, / acolo ne vom regăsi paradisul / numai eu, numai noi". (anul III, 4, aprilie 1944, p. 171); Dragoş Vicol, *L-am întâlnit pe tata pribeag...*: „L-am întâlni trei ramuri de

BDD-A32878 © 2014 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:57:47 UTC)

fag, / Drumuia prin vânturi tăcut și bătrân: / Îi mirosea fruntea-a pădure însingurată și-a fân, / Inima-i strângea ploi în ea ca un burete / Și totuși buzele i se uscau de depărtări și de sete... / I-am strâns mânile uscate în mânile mele / Și i-am simțit în sânge izvoarele noastre luminate de stele... // – Unde te duci, tată bun, tată drag? / Unde-ți duci anii și plânsul, tată pribeag? // Pe-o colină de soare a poposit: / Și-a făcut cruce mare cu obrazul spre răsărit, / A-nfipt cele trei ramuri de fag în pământ / Și-a pornit apoi brazdă cu plugu-n arșiță și-n vânt. / Și-a scuturat palmele să se prelingă izvoarele-n lut, / Stelele să se împrăștie-n ierbi, – nevăzut; / A aruncat sămânța și-a-ngenunchiat plângând: / Ce volburi amare zăgăzuia oare în gând? // – Ce faci, tată bun, tată drag ca lumina? / – Îmi mut lângă Dumnezeu bătrânețea și Bucovina...." (anul III, aprilie 1944, p. 172); Gruia Bodnărescu, *Întoarcere târzie*: „Gonesc anii ca ispitele pe drumul cu ciulini / Și ne trezim cu frunțile albe de ninsoare, / Cerșind cu mâni rănite din aceleași ogoare / Și din același cer o viață tristă cu bizare vini. // Șerpii urii ne mușcă... Cresc răzbunării palate. / În tină ne-mbie năravuri fără popas. / Spre iad urlă păcatele lugubru-n aspru impas / Călcând fățiș peste paharul credinței curate. // Diabolic ne târâm, omide, răzuind azururi. / Credință, dragoste, zei, având ace[e]și soarte: / Pe cruce, în cuie, în vaicăr de moarte, – / Fiind pângărite, mișelnic, de-a pururi...// Târziu, în domuri întorși, flămânzi de albă iubire, / Spre ceruri sui-vom, în plâns, rugă de convertire" (anul III, aprilie 1944, p. 173); Dragoș Vicol, *Ram de fag însângerat*: „Ram de fag, însângerat, / rană pe obraz de leat, / îți simt plânsul trist sub stea / tremurând pe fruntea mea..." (anul III, V, mai 1944, p. 185–187); Emil Zegreanu, *Pribeag*: Poezia este dedicată „prietenilor [săi], bucovineni": „Cu ochi de haiduc / Mă duc, mă tot duc, / Subt ceruri de moină, / Cu sufletul doină. // Mă împresoară / Pe triste poteci / Surele ceți / Cu brațele reci. // Mi-e inima criptă / Și dorul ucis, / Jalea mi-e soră / Și viața, abis. // Când ochii mei plâng, / Fața-mi îngrop / În pânzele zării / Ca-ntr-un prosop. // În zale de foc / Vreau să mă-mbrac, / Drum de lumină / prin besnă să-mi fac. // Putrede granițI / O să sdrobesc, / Pământ cotropit / Să desrobesc. // La sufletul meu / Din nou să-l adun / Și soarele iar / pe cer să i-l pun" (anul III, 6, iunie 1944, p. 210); D. Vătămanu, *Scrisoare*: „Frate, ce rătăcești singur și departe, / Pe drumul țării fără fagi, cu poienele deșarte, / Cândva palmele și ochii tăi vor mângâia spicul din ogor, / Căci toamnele tale trebu[i]e să rodească așteptat belșug, / Pe când ale mele mă lasă la marginea vieții, ca pe-un răzor, / Și mâine, cu caietele scrise, îmi voi arde sufletul pe rug". (anul III, 7 iulie 1944, p. 250); Emil Zegreanu, *Tatăl nostru*: „Tată nostru carele / Arzi pe ceruri soarele, / Și sameni ogoarele / Să hrănești popoarele, // Dai lumină florilor / Și freamăt cărărilor, / Mulgi în țarcul zărilor / Ugerele norilor, // Crești în spicul grâului / Boabe cât albinele, / Cânți în valul râului / Și-nrodești colinele. // Primăverilor le faci / Haina sărbătorilor, / Umpli cupele de maci / Cu sângele zorilor, // Vremea-n ani o socotești / Și ne-o-mparți cu zilele, / Cu număr le-orânduiești / Ca-ntr-o carte filele. // Cu ai dragostei fiori / Inima ne-o răscolești, / Și-n visări de-atâtea ori / Sufletul ni-l amăgești. / De mai poți să faci minuni / Cu puterea Ta divină, / Schimbă-ne lutu-n lumină, / Să fim îngereşti de b[illegible]e suie: / Visul

BDD-A32878 © 2014 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:57:47 UTC)

restignit în cuie, / Fă-l să se-mplinească mâne". (anul III, 8, august 1944, p. 271); George Sidorovici, *Cântec pentru Bucovina*: „Tânjește hojma doru-amar în sânge / Astăzi nu mai pot cânta și nu pot plânge. / Țugăresc în vis Rarăuri cât lumina / Și mă duce gându[l] hojma-n Bucovina. // Tulbure e zarea, mamă, cum e cirul / Și e acră pâinea ca stejia și știrul. / Pe jerăgai mă zvârcolesc și-n bolbotine, / Că mă ard în suflet albastre Bucovine. // Dintre duzii bolnavi, aud în or[i]ce sară, / Când pornește visul vagabond prin țară, / Chiuind cu vântul peste munți și văi: / «Ne-nturnăm la toamnă-n Bucovina, măi!»" (anul III, 8, august 1944, p. 288); George Drumur, *Întomnări bucovinene*: „Au întomnat miresmele în Bucovina / și heruvimii Dragomirnei și gorunii; / fântânile coboară, ocolind colina, / fuioarele de ceață-n ștreșinile prunii... // De lângă strane s-au desprins în vagi stihii / tristețile acelor oameni, de atunci, – / alăturea de inimă și lângă prunci, / pe care foamea albă i-a făcut stafii. // Lângă tulpini de stele nimeni nu-i la pândă, / toți arborii – au căzut în cețuri de furtună – / nici coarnele de cerb nu are cin-să vândă / și stau așa, ca anii; nimeni nu-i adună. // În Bucovina totul se întunecă, / dumbrăvile colorilor rodesc încet – / numai vo[i]evodul de la Putna spune că / arzândele dureri au gură de profet..." (anul III, nr. 9–10, septembrie – octombrie 1944, p. 297); Dragoș, Vicol, *Scrisoare în cer, tatei...*: „Nu știu când ai plecat slab și cărunt, / moșneag cu ochii albaștri, inima dolbă și pasul mărunt; / nu știu când ai plecat / cu clopotele fluturând prin sat... / Am simțit doar în sânge o răscolire de întinderi deșarte, / un chiot pădurean lunecat peste freamăt de moarte... / Pe lângă tâmpla mea treceau clipele și plumbii / și Dumnezeu își culegea dintre arme porumbii. / Se legăna ceru-n vâltoare de purpură spre apus / și mi-a șoptit sângele: frate, bătrânul s-a dus!... / Cine-a rămas lângă vorba livezilor domn, / pentru cântecul serilor legănat în hamacuri de somn? / Cine-a rămas să chiu[i]e țărănește-n pomăt / cu toamnele și-mbobocirile albe de omăt? / Cine mai strânge poveștile ude de ploi / în amurg de no[i]emvrie la desfăcut de păpușoi?... / Tată cărunt ca bruma ce arde tomnatec pe-ogoare, / mi-i inima – o creangă – aplecată pe-o sură vâltoare; / pumnii mei bat puternic în noi dimineți, / fruntea o flamură dusă prin vânt și prin cești... / mâine, poimâine, am să pornesc poate și eu / cu-o schijă în coaste, spre curțile lui Dumnezeu: / așteaptă-mă, tată, la poartă în fiece zori, / (drumu[i]esc spre înalturi atâția feciori!...) / când voi intra să mă-ntâlnesc cu tine, / să fim amândoi printre flori, printre morți și lumine..." (anul III, 9–10, septembrie – octombrie 1944, p. 317); Ștefan-Ioan Dascălu, *Psalm*: „Către Tine, Doamne, îmi îndrept privirea / Ochilor mei tulburi, negri de păcate, / Ca un rob, Stăpâne, să-Ți cer mântuirea / Neamului meu astăzi ros de nedreptate. // Vorba mea schiloadă n-o trimit spre Tine / Să-mi prefaci în aur fruntea mea de lut, / Nu pentru durerea-mi vrea să mi se-nchine / Sufletul meu, Doamne, sol nepriceput. // Ci Te rog cu lacrimi pline de credință / Să ne duci destinul veșnic înainte, / Să ne dai în lupte sorți de biruință, / Binecuvântarea să ne-o dai, Părinte! // Să ne dai putere să lovim dușmanii / Și să zidim trainic vechile hotare, / Faima neștirbită să ne-o ducă anii, / Iară noi de-a pururi Te-om slăvi-n altare. // Către Tine, Doamne, îmi îndrept privirea / Ochilor mei tulburi, n[illegible]ea / Neamului

BDD-A32878 © 2014 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:57:47 UTC)

mei astăzi ros de nedreptate". (anul III, 9–10, septembrie – octombrie 1944, p. 327); Dragoș Vicol, *Biserică pentru lacrimile mamei*: „Iar te-aud / trecând prin frunzișul grădinii, ud / de lacrimile curse pentru mine... / mamă, tu nu știi pe unde inima mea / crește ca o floare însângerată sub stea; / nu știi pe unde ascult visurile și svonul / sângelui pe care mi l-ai dat: / câte drumuri bat / nici unul nu mă-ndreaptă către tine... // ...Aici lângă rarişte de molid pădurean / am început să zidesc cu sufletul și soarele / biserică mică: turlă-i pun gând și alean; / pridvor: seara-nstelată și izvoarele. / Și-am să tencuiesc în catapeteazmă / chiotul meu după tine, mireasmă / de câmp, câmp înflorit, volovățean... / Iar în altar: steaua mea de zodie / s-o poți mângâia cu mâna, ca pe-o rodie... / Pentru lacrimile tale zidesc biserică, mamă / cu ochii albaștri ca ai Mariei Fecioare, / să-mi găsești aici printre frunze și isvoare / inima prinsă-n lumini ca-ntr-o ramă... // Sfințește cu zâmbet biserica, mamă..." (anul III, 11–12, noiembrie – decembrie 1944, p. 349); E. Zegreanu, *N-aveți atâtea roți*: „Voi nu aveți atâtea roți câți Hori[e]a / Puiește neamul meu însângerat, / Nu veți putea nicând strâmba istoria / Țăranului cu frunte de-mpărat. // Nici fluiere n-aveți câți Iancu-așteaptă / Să rătăcească printre munți doinind, / De-a fraților urgie-nnebunind / Ca și de soarta neamului nedreaptă. // Chiar cerul de ne-ar pune stăvilare / L-om prăbuși peste durute graniți, / Zori alte vom aduce-n sacre raniți / Și soare altul vom aprinde-n zare". (anul IV, 1–2, ianuarie – februarie 1945, p. 2); Gruia Bodnărescu, *Rămas bun*, versuri, p. 21–22 („S-au tulburat vremile, năpădind ceață / peste tot ce în noi se numea viață. [...] // Rămas bun, mamă, tată și fraților mei, / rămas bun, plopilor gingași și-nalților tei! / Rămas bun, lume banală, / chinuită în hăul cu smoală! / Rămas bun, copilă mică și albă, / ce-ți strângi iubirea în salbă, / și să m-aștepți, căci voi veni odată / când țara va fi de alt soare scăldată"... // [...] // Rămas bun!... Pe drum aspru, dar trist, / trebu[i]e să sânger pe urme de Christ, / mâne, poimâne când merg, / hotare nedrepte să șterg!..." (anul IV, 1–2, ianuarie – februarie 1945, p. 21–22; D. Vătămanu, *În poarta de la drum. Rondel*: „În poarta de la drum, tata a dăltuit o cruce mare / Și palmele aspre i-au sângerat adânc și greu, / Purta, sub pleoape ude și-amorțite, destrămare. / Plângea. Își întoarse ochii să nu-l văd și eu. // I se împietriseră în colțul gurii desnădejdi amare, / Iar obrajii i se scăldau în ape tulburi de curcubeu. / În poarta de la drum, tata a dăltuit o cruce mare / Și palmele aspre i-au sângerat adânc și greu. // Dus pe gânduri, am stat lângă el privind mereu: / – De ce faci, tată, crucea asta când ne urci în care? / – Plecăm în pribegie și lăsăm stăpân pe Dumnezeu! / Lacrimile mi-au căzut, în aşchi[i]le de lemn, mustrare. // În poarta de la drum, tata a dăltuit o cruce mare" (anul IV, 1–2, ianuarie – februarie 1945, p. 29).

„Revista Bucovinei" publică proză scurtă, fragmente de roman („proză beletristică"), semnate de George Antonescu, *Refugiu* (anul I, nr. 1, ianuarie 1942, p. 14–21); N. Tcaciuc-Albu, *Acasă* (anul I, nr. 2, februarie 1942, p. 42–49); Traian Cantemir, *În urma anilor* (anul I, nr. 3, martie 1942, p. 83–89); Aurel V. Sânger, *Ochii* (anul I, 6, iunie 1942, p. 257–263); George Zamfira Antonescu, *Fugarii*, fragment (anul I, 7, iulie 1942, p. 295–300); Dragoș Vitencu, *Pentru începutul Cernăuților*, f[illegible] (anul I, nr. 8,

BDD-A32878 © 2014 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:57:47 UTC)

august 1942, p. 317–321); Tr. Cantemir, *Scadență prelungită* (anul I, nr. 8, august 1942, p. 323–331; George Drumur, *Şi nebeleţile pot fi, câteodată, adevărate...* (anul I, nr. 9, septembrie 1942, p. 357–364); George Antonescu, *Disperaţii* (anul I, nr. 10, octombrie 1942, p. 392–402); A. Bogaci, *Larva* (anul I, nr. 11, noiembrie 1942, p. 430–434); Liviu Marian, *Răzbunarea* (anul II, nr. 1, ianuarie 1943, p. 5–8); Aurel Sânger, *Sfânta Vineri* (anul II, nr. 1, ianuarie 1943, p. 38–44); Areta Bâcu, *Livada bunicii* (anul II, nr. 2, februarie 1943, p. 78–80); Aurel Sânger, *Balaurul* (anul II, nr. 3, martie 1943, p. 133–141); Iraclie Porumbescu, *Pronumele meu străin, mântuitor* (anul II, nr. 4, aprilie 1943, p. 157–167); Dragoş Vitencu, *Părintele Iraclie*, fragment din *Viaţa fără noroc a domnişorului Ciprian* (anul II, nr. 4, aprilie 1943, p. 169–174); G. Antonescu, *Spre ţărmul de lumină* (anul II, nr. 4, aprilie 1943, p. 192–196); A. Bogaci, *Pânza de păianjen*, fragment din romanul *Schelete de fier* (anul II, nr. 5, mai 1943, p. 231–236); Dragoş Vitencu, *„Cyprian, Sohn des Herakles"*, proză, fragment din *Viaţa fără de noroc a domnişorului Ciprian* (anul II, nr. 6, iunie 1943, p. 268–271); Aurel V. Sânger, *Măriuţa* (anul II, nr. 6, iunie 1943, p. 291–298); Teodor Plop, *Sinteze fatale* (anul II, nr. 8, august 1943, p. 378–383); Aurel Vasiliu, *Pan Lazăr* (anul II, nr. 9, septembrie 1943, p. 423–426); Dragoş Vitencu, *Soseşte domnul Carol Miculi...*, fragment din volumul *Viaţa fără de noroc a domnişorului Ciprian...* (anul II, nr. 10, octombrie 1943, p. 463–470); George Antonescu, *Viesparul*, fragment (anul II, nr. 11, noiembrie 1943, p. 551–558); Aurel Vasiliu, *Idol năruit* (anul II, nr. 11, noiembrie 1943, p. 561–566); Aurel Vasiliu, *Dragoste şi moarte* (anul II, nr. 12, decembrie 1943, p. 586–601); Traian Cantemir, *Înnegurări din senin* (anul III, nr. 1, ianuarie 1944, p. 26–34); Procopie Jitariu, *Nevoia* (anul III, nr. 2, februarie 1944, p. 85–90); S. Anton, *Febră* (anul III, nr. 3, martie 1944, p. 141–148); Petru Rezuş, *Bejenirea Rădăuţului*, fragment din romanul *Târg bucovinean* (anul III, nr. 5, mai 1944, p. 187–189); Areta Bâcu, *Episod banal* (anul III, nr. 5, mai 1944, p. 191–193); Dragoş Vitencu, *Cincisprezece august 1871*, fragment din *Viaţa fără de noroc a domnişorului Ciprian* (anul III, nr. 8, august 1944, p. 272–277); Vasile Ţigănescu, *Crucea lui Bângău* (anul III, nr. 8, august 1944, p. 278–283 (datată iulie 1944, proza se publică pentru prima oară aici); George Sidorovici, *Evadare* (anul III, nr. 9–10, septembrie – octombrie 1944, p. 322–326); Petru Rezuş, *Drumuri rădăuţene* (anul III, nr. 11–12, noiembrie – decembrie 1944, p. 345–348); Dominic Cerna, *Moş Grigore Vindereu*, fragment (anul III, nr. 11–12, noiembrie – decembrie 1944, p. 363–365); George Sidorovici, *Pământul* (anul IV, nr. 1–2, ianuarie – februarie 1944, p. 22–27).

„Revista Bucovinei" promovează şi teatrul scurt în paginile sale. Aici, profesorul N. Tcaciuc-Albu publică *Matematica superioară*, comedie într-un act, a cărei „acţiune se petrece în Cernăuţi, într-un salonaş din casa d-lui Popescu, în anul 1938" (anul I, nr. 12, decembrie 1942, p. 457–468) şi *Don Juan*, poemă dramatică într-un act (anul III, nr. 9–10, septembrie – octombrie 1944, p. 298–317), iar Neculai Tăutu, *Premiul I.P.* [illegible] (anul III, nr. 3, martie 1944, p. 127–140).

BDD-A32878 © 2014 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:57:47 UTC)

Învecinate, sub aspect tematic, sunt tot aici și alte materiale: memorialistică, documente, corespondență: Alexandru Vitencu, *Zapis de vânzare din 1790*, zapis din colecția de documente a familiei Ioan Baloșescul din Comărești, județul Storojineț (anul I, nr. 3, martie 1942, p. 91); Alexandru Vitencu, *Zapis de schimb vecinic din 1827*, document din Colecția de documente a lui Ioan Samson din Bărbești, publicată parțial în „Gazeta mazililor și răzeșilor", 1910–1914 (anul I, nr. 4, aprilie 1942, p. 122–123); N. Vlădulescu, *Prim Germania de astăzi. Garmisch*, însemnări de călătorie (anul I, nr. 4, aprilie 1942, p. 125–127); Leca Morariu, *Simeon Florea Marian către Constantin Morariu* (I), corespondență (anul I, nr. 8, august 1942, p. 313–315); Alexandru Vitencu, *Zapis din Voloca p./C. 1814*, document din colecția inginerului hotarnic Dim. Gramatovici din Cernăuți (anul I, nr. 8, august 1942, p. 332–333); Leca Morariu, *Simeon Florea Marian către Constantin Morariu* (II), corespondență (anul I, nr. 9, septembrie 1942, p. 366–370); Oreste Gherasim, *V. Gherasim la Viena. Amintiri despre fratele meu* (anul II, nr. 2, februarie 1943, p. 56–58); Alexandru Vitencu, *Documente vechi în Bucovina* (anul II, nr. 4, aprilie 1943, p. 185–189); Leca Morariu, *T. Robeanu către Teofil Pătraș egumen Putnei*, scrisoare din 1904 (anul II, nr. 5, mai 1943, p. 216–217); Leca Morariu, *O inedită scrisoare a lui C. Porumbescu* (anul II, nr. 6, iunie 1943, p. 264–267); Alexandru Vitencu, *Zapis de vânzare din Voloca p./C. 1826*, document din Colecția inginerului hotarnic Dim. Gramatovici din Cernăuți (anul II, nr. 6, iunie 1943, p. 300 („Zapisul de [mai] sus ne arată că tradiția românească se menține nealterată în Bucovina de nord încă 50 de ani după ocuparea acestei provincii și actele de interes particular se redactau în neaoșa limbă românească, fiind autentificate ca atare de către autoritatea statului. Această stare de lucruri o putem urmări neschimbată, în baza documentelor ce ne stau la dispoziție, până după anul 1850 în satele dintre Prut și Nistru și pe Valea Ceremușului"); N. Tcaciuc-Albu, *O amintire despre Mihai Teliman* (anul II, nr. 7, iulie 1943, p. 322–324); N. Tcaciuc-Albu, *O amintire despre Iancu Flondor* (anul II, nr. 11, noiembrie 1943, p. 518–520); Maximilian Hacman, *Amintiri din zilele Unirii: 11 octombrie 1918* (anul II, nr. 11, noiembrie 1943, p. 530–532); Claudiu Usatiuc, *Amintiri din zilele Unirii: Peste Măgura Tihuței spre Arad* (anul II, nr. 11, noiembrie 1943, p. 533–539); Leon Goian, *Viața mea muzicală – 1850–1908 –, însemnări închinate iubitei mele viori*, fragment din manuscrisul autorului, traducere din limba germană de Emanoil Iliuț (anul II, nr. 12, decembrie 1943, p. 581–585); Dragoș Protopopescu, *Teatrul Național din Cernăuți* (anul III, nr. 3, martie 1944, p. 120); Victor Ion Popa, *Frânturi de amintiri* (anul III, nr. 3, martie 1944, p. 121–124); Leca Morariu, *Hoinar*, continuarea memorialului din „Făt-Frumos", 1943, 180–189 (anul III, nr. 7, iulie 1944, p. 236–240); Leca Morariu, *Ep. Bucevschi în scrisorile Mărioarei Rațiu-Porumbescu* (anul III, nr. 2–10, septembrie – octombrie 1944, p. 328–330); Procopie Jitariu, *Note și impresii dintr-o călătorie. Praga* (anul III, nr. 9–10, septembrie – octombrie 1944, p. 331–333); Aurel George Stino, *Două scrisori literare din 1905* (anul III, nr. 9–10, septembrie – octombrie

BDD-A32878 © 2014 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:57:47 UTC)

1944, p. 336–338); Leca Morariu, *De-ale Mărioarei Raţiu-Porumbescu* (II) (anul IV, nr. 1–2, ianuarie – februarie 1944, p. 39–40).

În spiritul vremii, „Revista Bucovinei" manifestă interes pentru folclor. Fără o viziune clară, însă, asupra domeniului şi fără colaboratori consecvenţi, redacţia întreţine, cu puţine excepţii, o pagină distinctă de *Folklor*. Aici se tipăresc: *Amarul, Dragoste, Străina*, cântece din Colecţia P. Jitaru (culese din Berchişeşti şi Mănăstirea Humorului) (anul I, nr. 2, februarie 1942, p. 52); *Drăguţul, Urâtul*, cântece din Colecţia P. Jitaru, culese din Berchişeşti (anul I, nr. 3, martie 1942, p. 92); Procopie Jitariu, *Poveste*, proză folclorică din Berchişeşti (anul I, nr. 4, aprilie 1942, p. 129–130); *Ghiţă*, cântec din Colecţia P. Jitariu, „ieşit pe timpul ocupaţiei ruseşti", comunicat de un elev-ucenic din Horbova, judeţul Dorohoi (anul I, nr. 6, iunie 1942, p. 265); *Dragoste*, cântec din Colecţia P. Jitariu (anul I, nr. 7, iulie 1942, p. 301; *Avere, Batista*, texte comunicate de elevul Mihai Teodor din satul Horbova, judeţul Dorohoi (anul I, nr. 7, iulie 1942, p. 302); L. Bodnărescu, *Căutarea gazdei*, fragment din lucrarea *Câteva datini de Crăciun şi Anul Nou*, aflată sub tipar (anul II, nr. 12, decembrie 1943, p. 604–606); Pr. Jitariu, *Rea ştiinţă*, legendă, culeasă din Berchişeşti, judeţul Suceava (anul II, nr. 12, decembrie 1943, p. 609–611); P. Jitariu, *Poveste cu Maica Domnului*, creaţie provenită din comuna Malineşti, judeţul Hotin (anul III, nr. 3, martie 1944, p. 161–163). O menţiune aparte facem pentru o variantă din Colecţia P. Jitariu, *Neamul*, doină de înstrăinare, comunicată de ucenicul Gh. Prelipcean din Horodnicu de Jos, judeţul Rădăuţi: „– Frunză verde trei migdale, / Hai, mândruţă,-n pas mai tare / Că vine Dunărea mare. // – Las să vie, să mă mâie, / N-am mamă să mă mângâie, / Nici tătuţă să mă ţâie. // Am un frate şi-i departe, / Mare munte ne desparte. // – Dealule mândru frumos, / Scoboară-ţi fruntea mai jos, / Să se vadă sat cu sate / Ca să-l văd şi pe-al meu frate; // Că de când nu l-am văzut, / Carnea pe mine-a scăzut; / Carnea şi ciolanele / Şi toate puterile. // Să vreau a mă cântări, / Nici o litră n-aş găsi, / Nici o litră, nici un dram: / Toate-au ars de dor de neam" (anul IV, nr. 1–2, ianuarie – februarie 1945, p. 37)[11]. De menţionat sunt şi creaţiile din folclorul războiului şi cel al soldaţilor bucovineni. Unele texte publicate aici provin din nordul Basarabiei (judeţul Hotin), fiind comunicate mai ales de către elevi cernăuţeni, originari din acest ţinut.

[11] Vezi, între altele, Vasile I. Schipor, *Bucovina istorică. Aspecte istoriografice în lumina unor izvoare folclorice*, în volumul *Bucovina istorică. Studii şi documente*, Cuvânt-înainte de D. Vatamaniuc, m. o. al Academiei Române, Bucureşti, Editura Academiei Române, Colecţia „Enciclopedia Bucovinei în studii şi monografii" (23), 2007, p. 162–163. Una dintre concluziile formulate aici este valabilă şi pentru „realitatea" din imaginarul colectiv la care textul face trimitere: „Întreaga toponimie (hidronime şi oiconime) din folclorul cercetat poartă amprenta conştiinţei unităţii spaţiului românesc: Dunăre, Nistru, Olt, Prut, Suceava; Baia Mare, Braşov, Buzău, Cernăuţi, Dorohoi, Fălticeni, Galaţi, Iaşi, Timişoara. Este încă o dovadă că orizontul spiritual comun a fost consolidat permanent prin l

BDD-A32878 © 2014 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:57:47 UTC)

Valoroase, multe de un real interes și astăzi pentru cercetarea științifică sunt articolele și studiile publicate de „Revista Bucovinei" în paginile sale. Dintre acestea: Leca Morariu, *„Astra" Bucovinei*, conferință rostită la Universitaea-Radio București în 14 noiembrie 1941 (anul I, nr. 1, ianuarie 1942, p. 4–12); Aurel Vasiliu, *Câțiva colegi de-ai lui Eminescu la Cernăuți* (anul I, nr. 2, februarie 1942, p. 34–39); Aurel Vasiliu, *Biblioteca gimnaziaștilor lui Ar. Pumnul* (anul I, nr. 3, martie 1942, p. 72–81); Traian Cantemir, *Reflexe folclorice în poezia lui Șt. O. Iosif* (anul I, nr. 4, aprilie 1942, p. 105–114); C. Loghin, *Lepturarele lui Aron Pumnul* (anul I, nr. 5, mai 1942, p. 138–160); Leca Morariu, *Veronica Micle*, cuvânt rostit la 25 martie 1942 la Societatea Doamnelor Române din Cernăuți (anul I, nr. 5, mai 1942, p. 162–170); Aurel Vasiliu, *Alte cărți dăruite de Mihai și Nicu Eminovici bibliotecii gimnaziaștilor din Cernăuți* (anul I, nr. 5, mai 1942, p. 192–204); Traian Cantemir, *Cezara și Luceafărul lui Eminescu* (anul I, nr. 5, mai 1942, p. 206–218; N. Tcaciuc-Albu, *Goethe și Eminescu* (anul I, nr. 5, mai 1942, p. 219–245); C. Loghin, *M. Eminescu și A. Pumnul* (anul I, nr. 7, iulie 1942, p. 282–293); Augustin Z. N. Pop, *Casa lui Pumnul* (anul I, nr. 8, august 1942, p. 334–337); Augustin Z. N. Pop, *Panait Istrati*, evocarea scriitorului la împlinirea a șapte ani de la „trecerea [sa] pământească" (anul I, nr. 10, octombrie 1942, p. 405–407); Aurel Vasiliu, *Danii pentru biblioteca gimnaziaștilor lui Pumnul* (anul I, nr. 11, noiembrie 1942, p. 418–426); D. Moldovanu, *Liviu Marian în Basarabia* (anul II, nr. 1, ianuarie 1943, p. 13–15); Augustin Z. N. Pop, *Despre Aglaea Eminescu, sora poetului – în Bucovina* (anul II, nr. 1, ianuarie 1943, p. 19–35); Petre Luța, *Bucovina văzută de F. X. Knapp* (anul II, 2, februarie 1943, p. 66–77); Augustin Z. N. Pop, *Despre Aglaea Eminescu, sora poetului – în Bucovina*, continuarea studiului (anul II, nr. 2, februarie 1943, p. 81–89); Leca Morariu, *Epaminonda Bucevschi în corespondența lui cu C. Porumbescu* (anul II, nr. 3, martie 1943, p. 102–111); Ion Cârdei, *Rânduri pentru opera lui Bucevschi* (anul II, nr. 3, martie 1943, p. 114–119); Petre Luța, *Portretele lui Ep. A. Bucevschi* (anul II, nr. 3, martie 1943, p. 122–130); Tr. Cantemir, *O stihuitoare bucovineancă uitată: Elvira Lomoș de Reuss* (anul II, nr. 4, aprilie 1943, p. 177–182); Ion Negură, *George Popovici, cercetător al vechiului drept românesc* (anul II, nr. 5, mai 1943, p. 218–226); Ion Luța, *Sculptorul Ion Pâșlea* (anul II, nr. 5, mai 1943, p. 238–245); Silvia Bălan-Brătianu, *Stupca lui Ciprian Porumbescu (după amintirile unui contemporan)* (anul II, nr. 6, iunie 1943, p. 272–285); G. Maxim-Burdujanu, *C. Porumbescu în sculptura Bucovinei* (anul II, nr. 6, iunie 1943, p. 288–289); Augustin Z. N. Pop, *Psalmi și psaltiri versificate în Europa* (anul II, nr. 7, iulie 1943, p. 327–344); Ion Negură, *Mărturii recente cu privire la continuitatea poporului român în Dacia* (anul II, nr. 9, septembrie 1943, p. 416–420); G. Nimigeanu, *Considerațiuni antropogeografice asupra Bucovinei* (anul II, nr. 10, octombrie 19[illegible] *începuturilor*

BDD-A32878 © 2014 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:57:47 UTC)

literaturii în limba română (anul II, nr. 10, octombrie 1943, p. 490–496); George Tofan, *Noi şi ei*, articol reprodus din «Junimea literară», nr. 7–9, 1911[12]; Dragoş Vitencu, *„Junimea literară"*, articol de evocare (anul III, nr. 1, ianuarie 1944, p. 17–18); Leca Morariu, *Un lustru de „Junime literară" (1923–1927)*, articol (anul III, nr. 1, ianuarie 1944, p. 22–23); Eudoxiu Hurmuzachi, *Uciderea lui Mihai Viteazu[l]*, fragment din *Geschichte der Rumänen* (anul III, nr. 2, februarie 1944, p. 52–53); Traian Cantemir, *Românii din Valdarsa şi Jeiăn. Istoric* (anul III, nr. 2, februarie 1944, p. 56–68); Leca Morariu, *Ean şi eanu*, articol, consideraţii privind numele proprii derivate cu aceste sufixe (anul III, nr. 2, februarie 1944, p. 93–94); Aurel Vasiliu, *Trupa Tardini în Cernăuţi acum optzeci de ani* (anul III, nr. 3, martie 1944, p. 110–114); C. Loghin, *Petre Liciu* (anul III, nr. 3, martie 1944, p. 116–119); Augustin Z. N. Pop, *Misionari bucovineni. Dimitrie Scurei* (anul III, nr. 3, martie 1944, p. 152–159); Maria Verona, *O româncă din Bucovina: Eufrosina Petrino, născ[ută] Hurmuzachi*, evocare (anul III, nr. 4, aprilie 1944, p. 174–182); Dragoş Vitencu, *Vivat Academia!*, evocare a vieţii studenţeşti de la Cernăuţi, „un Heidelberg românesc" (anul III, nr. 6, iunie 1944, p. 204–208); M. Şesan, *Bucovina culturală*, o radiografie a mişcării culturale din Bucovina de la începutul anilor 1940 (anul III, nr. 6, iunie 1944, p. 211–214); Claudiu Usatiuc,

[12] „*Noi* suntem românii bucovineni, puţini la număr şi săraci, ameninţaţi în existenţa noastră naţională de valurile apelor tulburi ce se rostogolesc dinspre nord, ameninţaţi în plăpânda noastră cultură naţională de o cultură superioară, cu care venim zilnic în contact în şcoală, la toate autorităţile, în toată viaţa publică şi privată, ameninţaţi cu nimicirea economică din partea celui mai periculos adversar economic cu care s-a întâlnit vreodată neamul nostru şi, pe deasupra, desbinaţi în partide, clase sociale, clici şi grupuleţe.

Ei sunt fraţii noştri din Regatul liber, din România modernă, care s-a construit prin dragostea unor puţini bărbaţi de jertfă şi muncă, dar mai ales prin vitejia mulţimii necunoscute, liberi să-şi întocmească viaţa lor naţională cum o cer interesele superioare de neam, liberi să-şi cultive limba, obiceiurile strămoşeşti care au fost şi trebu[i]e să rămâ[i]e fundamentul acelui neam, liberi să îngrijească de cultura naţională, care singură e în stare să deie viaţă şi trăinicie unui popor şi să-i asigure un loc în rândul celorlalte popoare.

Noi şi ei avem acelaşi trecut, când plin de lumina şi bucuria faptelor mari a[le] unui popor mic, dar viteaz, harnic, cinstit şi muncitor, având în fruntea sa bărbaţi cu sufletul mare, voinţa oţelită şi mintea trează, când plin de întunerecul şi jalea zilelor de urgie, când turma a rămas fără păstor; noi şi ei luptăm în prezent să învingem sumedenie de greutăţi de tot felul, ca să fim un popor vrednic, în tot înţelesul cuvântului, nu numai cu decorurile externe, ci şi cu întocmirile interne de dreptate şi bună rânduială.

Lucrând astfel, *noi şi ei* ne îndreptăm către acelaşi ideal al viitorului: către unitatea culturală a neamului românesc de pretutindeni. Aceeaşi limbă dulce armonioasă, îmbogăţită neîntrerupt din izvorul vecinic curat al limbii poporului, scrisă de toţi scriitorii noştri şi înţeleasă de tot neamul, aceleaşi datine şi obiceiuri strămoşeşti, patrimoniu scump al tuturora, acelaşi cântec, aceleaşi jocuri, aceeaşi artă născută din concepţia specifică a neamului nostru, hrănite din acelaşi izvor de inspiraţie şi adresându-se către toţi fiii aceluiaşi neam.

Noi şi ei, un neam în trecutul veacurilor şi un neam în viitorul vremurilor" (anul III, nr. 1, 1944, p. 9–12).

BDD-A32878 © 2014 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:57:47 UTC)

Cercetări demografice. Structura etnică a comunei Văşcăuți pe Ceremuş (anul III, nr. 6, iunie 1944, p. 217–223)[13]; I. Negură, *Considerațiuni asupra românității nordului Bucovinei*, fragment din studiul *Românitatea nordului Bucovinei* (anul III, nr. 7, iulie 1944, p. 241–249); Augustin Z. N. Pop, *Ştefan O. Iosif, „Zorile" şi Bucovina* (anul III, nr. 7, iulie 1944, p. 252–255); Augustin Z. N. Pop, *E. Lovinescu* (anul III, nr. 8, august 1944, p. 285–287); N. Tcaciuc-Albu, *Victor Umlauff*, evocare (anul III, nr. 8, august 1944, p. 289–291); N. Făgeţeanu, *Proprietatea pământului şi problema agrară în Bucovina de Sud*, studiu (anul III, nr. 11–12, noiembrie – decembrie 1944, p. 350–361); Aurel Vasiliu, *Eminescu şi Boliac*, studiu (anul III, nr. 11–12, noiembrie – decembrie 1944, p. 378–387); N. Făgeţeanu, *Proprietatea pământului şi problema agrară în Bucovina de Sud*, studiu, continuare din numărul precedent (anul IV, nr. 1–2, ianuarie – februarie 1945, p. 3–20); Milan Şesan, *Sf. Scriptură în românește*, studiu (anul IV, nr. 1–2, ianuarie – februarie 1945, p. 29–32); N. Tcaciuc-Albu, *Filip Zugravul*, evocare, la împlinirea a patru sute de ani de la aparția *Catehismului românesc de la Sibiu*, cea dintâi carte tipărită în limba română (anul IV, nr. 1–2, ianuarie – februarie 1945, p. 33–34).

Două secțiuni ale periodicului „Revista Bucovinei", *Pe urmele vremii* şi *Cărți şi reviste*, cuprind cronici, note şi însemnări de lectură, uneori recenzii ample, prezentând interes şi astăzi pentru cei interesați de cunoaşterea epocii. Iată, în continuare, doar câteva exemple. În numărul 3, din martie 1942, Constantin Loghin scrie într-un articol, *Bucovina culturală cere şi ministrul culturii naționale promite*, despre „doleanțele culturale ale Bucovinei", cuprinse în memoriul adresat profesorului I. Petrovici: reînființarea Universității din Cernăuți, înființarea unei noi Facultăți de Medicină, reînființarea şcolilor secundare din Cernăuți şi Bucovina, în vederea „creşterii elitei intelectuale" proprii, sprijinirea internatelor, menținerea Conservatorului de Muzică din Cernăuți, Teatru Național permanent la

[13] Studiul reprezintă „un fragment dintr-un plan mai mare de cercetări demografice" întreprinse în partea de miazănoapte a Bucovinei. Cercetând registrele matricole ale comunei Văşcăuți pe Ceremuş din anii 1847–1938, profesorul Claudiu Usatiuc descoperă în acest sat românesc înstrăinat că „în mare parte continuă să dăinuiască până-n ziua de azi cel puțin 46 de familii care poartă nume curat românești", la care se adaugă „un număr de [alte] 28 de familii [...] tot de origine etnică română", în pofida formei slave a numelui lor. „Când conştiința etnică a unui grup social începe să se stingă – afirmă cercetătorul bucovinean –, vocea sângelui face ca straturile subconştiente ale sufletului să asigure, un timp oarecare, coeziunea lăuntrică a acelui grup social şi să-l ferească de distrugere prin contopire fără de urmă în masa unui grup social de altă origine etnică" (p. 222). Cercetarea demografică de aici prezintă şi câteva concluzii: „1) Populația comunei Văşcăuți pe Ceremuş e alcătuită din două straturi deosebite, caracterizate printr-o individualitate proprie, originară, determinată de originea lor etnică diferită; 2) Cele două straturi de populație sunt: una mai veche, de origine etnică română; alta de proveniență mai recentă, de origine etnică slavă; 3) Fiecare dintre aceste două straturi de populație şi-a păstrat timp de aproape un secol individualitatea sa proprie, chiar şi după ce unul dintre ele şi-a înstrăinat în mare măsură limba; 4) Factorul rasial – comunitatea de sânge – s-a dovedit a fi şi aici mai puternic decât toți ceilalți factori determinanți ai structurii etnice

BDD-A32878 © 2014 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:57:47 UTC)

Cernăuți, Muzeul Regional[14] (p. 93–94). Dragoș Vitencu scrie, tot aici, într-un scurt articol, *Cenaclul Societății Scriitorilor Bucovineni*: „În fiecare sâmbătă, la orele șase seara, acelaș[i] Palat Cultural adăpostește ședința intimă a Societății Scriitorilor Bucovineni. Participă pe lângă membri, oricine își crede preocupările apropiate de împărăția muzelor. De rămas, rămâne cine poate. Într-o atmosferă când mai antrenantă, când mai puțin animată, se citește și se discută. O oază de senin în furtuna vremurilor"[15]. Tot Dragoș Vitencu, în numărul 8, din luna august 1942, semnează câteva note, oferindu-ne alte informații despre viața culturală a epocii: „Ocrotită de înțelegerea nelimitată a Societății pentru Cultură, a cărei secție este, Societatea Scriitorilor Bucovineni are putința să facă modeste, dar savuroase descinderi în orașele de provincie bucovinene. Storojineț, Rădăuți, Suceava s-au perindat în bine primite șezători și în spontane manifestări de înfrățire între scriitori și intelectualii localnici. Cele ce vor urma vor avea, de bună seamă, cel puțin aceeaș[i] reușită"[16]. În nota intitulată *Muzeul din Rădăuți*, el consemnează: „Muzeul din Rădăuți al soților Ioneț este o capodoperă. Am trecut de multe ori pe lângă ușile lui și mi-a fost frică să intru ca să nu găsesc acolo obișnuita improvizație a diletantismului școlăresc cu panglicuțe și cromolitografii de ieftin patriotism guraliv. Dar am găsit comori și minuni. Toate strânse cu atâta dragoste și pricepere că te miri de ce Rădăuții, chiar dacă n-ar adăposti mormintele Bogdanilor, n-au ajuns încă loc de pelerinaj din pricina acestui muzeu. Este, incontestabil, cel mai bine rânduit muzeu al Bucovinei (socotind și Muzeul Regional din Cernăuți) și de bună seamă unul dintre cele mai interesante din toată țara. Soții Samuil și Eugenia Ioneț au confirmat încă o dată convingerea noastră că lucrurile mari nu se fac niciodată din ordin"[17]. În articolul *Viața culturală a provinciei*, Dragoș Vitencu scrie în decembrie 1942: „Orășelelor bucovinene le era proprie o efervescentă năzuință de întrecere întru apropierea către știință și frumos. Nu numai prezența pe teren a societăților studențești – a căror nesocotită desființare pe vremuri se resimte și din acest punct de vedere –, dar și modesta intelectualitate locală contribu[i]e cu asiduitate la crearea unei atmosfere de cărturărie". Consemnând, ca pe o excepție, în provincie, de la starea de „lâncezire", ciclul de conferințe inițiat la Storojineț de către Societatea pentru Cultură, Dragoș Vitencu notează programul acestora: prof. C. Loghin, *Eminescu și Bucovina*; preotul D. Popescu, *Concepția creștină despre pace și război*; prof. dr. I. Mandiuc, *Românitatea Bucovinei*; Prof. Elena Caraman-Cancer, *Virgiliu văzut prin prisma Eneidei*; preot D. Popescu, *Nașterea Mântuitorului*[18].

[14] C[onstantin] L[oghin], *Bucovina culturală cere și ministrul culturii naționale promite*, *ibidem*, anul I, nr. 3, martie 1942, p. 93–94.

[15] D[ragoș] V[itencu], *Cenaclul Societății Scriitorilor Bucovineni*, *ibidem*, p. 96–97.

[16] D[ragoș] V[itencu], *Societatea pentru Cultură la Banila, S. S. B. cu colinda*, *ibidem*, anul I, nr. 8, august 1942, p. 339, 339–340.

[17] D[ragoș] V[itencu], *Muzeul din Rădăuți*, *ibidem*, p. 339–340.

[18] D[ragoș ie 1942, p. 476.

BDD-A32878 © 2014 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:57:47 UTC)

La Timișoara, în refugiu, profesorul Constantin Loghin, scrie în articolul *Manifestații culturale*: „Sufletul însetat de cultură al Bucovinei nu se poate priva de această hrană nici în timpul celei mai amare pribegii. Înregistrăm cu vie satisfacție câteva manifestări culturale ale cărturarilor bucovineni pribegi.

La Râmnicu-Vâlcea, sufletul mișcării culturale bucovinene este d-l Leca Morariu. Institutul de Literatură și Știință din Cernăuți, condus de d-sa cu atâta entuziasm, își continuă activitatea și la Râmnicu-Vâlcea. De curând, Institutul a ținut o ședință de lucru, în care au făcut comunicări profesorii universitari N. Grămadă, L. Morariu și M. Șesan.

Tot la Râmnicu-Vâlcea se pro[i]ectează organizarea unei seri bucovinene din inițiativa și cu concursul profesorilor de la Facultatea de Teologie și ai Conservatorului de Muzică din Cernăuți. Va fi un program de cântece bucovinene.

La Băile Călimănești a luat ființă un cor mixt, alcătuit din bucovineni și basarabeni, pus sub conducerea tânărului și talentatului profesor al Conservatorului cernăuțean și compozitor Mircea Hoinic. Corul acesta a cântat până acuma de mai multe ori la liturghie, în Catedrala orașului.

Societatea Muzicală „Armonia", condusă de același Leca Morariu, voiește să-și reia activitatea la Râmnicu-Vâlcea, unde va continua cu academiile ei muzicale, atât de apreciate la Cernăuți"[19]. Complementar, tot aici, profesorul Constantin Loghin se referă și la soarta publicațiilor periodice bucovinene: „În ultimul timp, înainte de invazia rusească, apăreau la Cernăuți și în Bucovina vreo zece publicații periodice cu caracter mai mult sau mai puțin literar. Cele mai multe din aceste publicații erau de inițiativă particulară. Cine știe cu câtă greutate și cu ce jertfe materiale se scoate în provincie o publicație periodică, va aprecia la justa ei valoare această nobilă sforțare a Bucovinei culturale.

Odată cu invazia rusească, cărturarii bucovineni s-au împrăștiat ca potârnichile în toate colțurile țării, iar publicațiile și-au încetat brusc apariția. Dar numai pentru scurtă vreme! Spiritele au început să-și revină la vechile îndeletniciri. Astfel și Bucovina culturală începe să se manifeste și rând pe rând încep să reapară vechile publicații bucovinene.

Afară de «Revista Bucovinei», care-și reîncepe cu acest număr apariția în pribegie, la Râmnicul-Vâlcea a reapărut revista «Făt-Frumos» a d-lui Leca Morariu, revistă ce nu și-a întrerupt apariția nici în timpul celuilalt refugiu. Tot la Râmnicul-Vâlcea reapare «Dreptatea», oragan de propagandă culturală al Fundației Culturale «Regele Mihai I». Vivant sequentes!"[20]

Valoros și astăzi este pentru câteva probleme și articolul *Pentru Bucovina noastră*, „o pledoarie ardentă pentru „organizarea bucovinenilor", în vederea promovării „intereselor veșnice ale Bucovinei". Într-o perioadă de inflație a sărbătorescului discursurilor de evocare și de penurie a proiectelor de modernizare

[19] C[onstantin] L[oghin], *Manifestații culturale*, *ibidem*, Timișoara, anul III, nr. 4, aprilie 1944, p. 184.

[20] C[onst

BDD-A32878 © 2014 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:57:47 UTC)

structurală a discursului identitar, analiza profesorului Constantin Loghin, din toamna anului 1944, ar trebui reținută: „Și noi, bucovinenii, suntem o categorie de cetățeni ai acestei țări, numeroși și răspândiți peste tot cuprinsul ei. Deși suntem uniți de peste un sfert de veac cu țara mamă, totuși încă ne avem interesele noastre deosebite de ale celorlalte provincii, interese care, în urma ultimelor evenimente, au devenit mai acute și mai evidente ca în trecut. Ne avem și noi particularitățile noastre, dreptul nostru de viață sub soarele acestei țări.

Dar pentru ca aceste dreptăți ale noastre să fie auzite și considerate acolo unde se cuvine, ele trebu[i]e să fie spuse și arătate într-un mod cât mai energic.

Cine s-o facă? Cine să ridice glasul în numele nostru?

Căci cineva trebuie s-o facă!

În zadar așteptăm noi, fiecare în colțul unde ne-am retras și ne rumegăm amarul, să se ridice spontan omul sau oamenii care să se agite, să lupte în numele nostru și pentru noi, iar noi, de acolo, din umbră, să-i aplaudăm și să profităm pe urma acțiunii lor, fără să fi mișcat vreun deget. În zadar așteptăm această minune! [...]

Unde este masa organizată a bucovinenilor? Unde sunt conducătorii ei?

Partidele politice? Acestea au mai existat și în trecut și am văzut din proprie experiență cât de puțin au făcut și au putut face pentru Bucovina. Astăzi, mai mult ca oricând, aceste partide sunt preocupate să satisfacă interesele celor ce strigă și nu se sinchisesc de indivizii cari se mistu[i]e în anonimat.

Oamenii noștri politici? Dar unde sunt aceștia? Cei care timp de două decenii s-au bătut cu pumnul în piept, strigând că ei și numai ei reprezintă Bucovina, împingând în umbră pe oricine încerca să se ridice, au dispărut de pe orizontul Bucovinei, de parcă i-ar fi înghițit pământul. După ce s-au căpătuit bine pe unde s-au căpătuit, nu se răspund deloc, ca nu cumva să-și pericliteze situația.

Și atunci cine să ridice cuvântul? Cine să ne strige durerile?

Evident că numai din mijlocul nostru trebu[i]e să răsară purtătorii de steag. Sunt atâția și atâția bucovineni împrăștiați peste tot teritoriul românesc. [...]

Toți aceștia, atât cei originari din Bucovina cât și cei ce au trăit câtăva vreme în Bucovina, ca și cei ce-i poartă o dragoste constantă, fără să fi fost legați trupește de dânsa [...], trebu[i]e organizați în numele Bucovinei și pentru interesele ei.

Dar încă o dată: cine s-o facă? Sub ce steag să se adune bucovinenii și prietenii Bucovinei? [...]

Deci nu adeziune platonică la un oarecare sistem de organizare sau program de activitate, ci participare directă, totală și intensă a fiecăruia, nu contribuție simbolică la opera pro[i]ectată, ci sacrificiu sângeros din partea tuturora, nu compătimire creștinească, ci pătimire comună pentru scopul urmărit. Numai o organizație temeluită pe astfel de principii are sorți de izbândă și acțiunea ei poate fi încoronată de succes. [...]

De aceea sugerez ideea ca această organizare a bucovinenilor, oriunde ar fi ei, să se facă în numele și sub steagul Societății pentru Cultura și Literatura Română din P[illegible]ror străduaniilor

BDD-A32878 © 2014 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:57:47 UTC)

românești timp de decenii, această societate și-a câștigat în cursul lungii ei existențe de luptă nu numai dreptul la existență, ci și dreptul la încrederea masei românești din Bucovina. [...]

Această societate a fost vatra românismului din Bucovina în cele mai grele timpuri prin care a trecut neamul românesc de acolo, și-a împlinit cu prisosință datoria. A sosit iarăși vremea ca tot ea să ne fie simbol de rezistență și conservare națională.

Dar ea nu-și poate împlini această grea misiune dacă nu e sprijinită din toate părțile. În jurul ei trebu[i]e să se grupeze tot ce este bucovinean și simte bucovinește. Oriunde se găsesc cinci bucovineni – așa cu glăsu!i]esc statutele Societății – trebu[i]e să se constitu[i]e în secție a Societății pentru Cultură, să se manifeste și să lucreze în numele ei. Astfel de secții ar trebui să existe în toate colțurile țării, pentru că în toate unghiurile țării sunt bucovineni și prieteni ai Bucovinei. Să nu existe colț de țară românească unde să nu se simtă activitatea culturală a acestei Societăți, unde să nu se lucreze cinstit, legal și intens pentru interesele veșnice ale Bucovinei.

Pentru că un adevăr trebu[i]e să-l recunoaștem cinstit: nimic nu vine de-a gata. Cine nu se sbuciumă, cine nu sacrifică și nu luptă, e menit p[i]eirii sigure. Să nu criticăm pe alții, să nu înjurăm în familie, să nu ne amărâm unii pe alții, să nu strângem venin la inimă, ci să muncim, să ne sbuciumăm, să sacrificăm și, dacă e nevoie, să pătimim pentru Bucovina. Numai atunci când cu toții ne vom simți trup din trupul Bucovinei, durere din durerea ei, suflet din sufletul ei, suferință din suferința ei, numai atunci ne vom arăta vrednici de Bucovina de totdeauna, de Bucovina geniilor M[ihai] Eminescu, Ciprian Porumbescu și Epaminonda Bucevschi, de Bucovina Hurmuzăcheștilor și a acelei pleiade de oameni politici, bărbați de știință, scriitori și ziariști care au trăit și au pătimit pentru Bucovina noastră. Nu putem aștepta nimic de la alții, ci numai de la noi"[21].

Tot Constantin Loghin semnează, în numărul următor, și articolul *Biata Bucovină!*, un strigăt de deznădejde și de ajutor pentru soarta provinciei, pustiită de război, „pradă foametei și a epidemiilor": „Din «vesela grădină» a poetului n-au rămas, în mare parte, decât niște ruine. Sate întregi stau părăsite, ogoare nelucrate, case arse până în temelie, oameni bejenari pe pustii locuri.

Fără mijloace proprii de transport și tăiată de orice legătură de poștă și cale ferată de restul țării, Bucovina de Sud, ca și o bună parte a Moldovei, este prada foametei și a epidemiilor. Mândrii plăieși ai Bucovinei cad neputincioși de boli, se stâng sate întregi de mizerie. Cât de groaznică trebu[i]e să fie această pacoste abătută asupra Bucovinei se poate deduce din amănuntul că strigătul de alarmă, cu toată lipsa legăturilor de comunicație, a pătruns până la frații de dincoace, cari, într-un impresionant spirit de solidaritate, le-au sărit în ajutor. Autorități de stat și asociații

[21] C[onstantin] L[oghin], *Pentru Bucovina noastră*, *ibidem*, anul III, nr. 9–10, septembrie – octombrie 1944,

BDD-A32878 © 2014 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:57:47 UTC)

particulare fac tot posibilul să aline durerile Bucovinei înfometate. [...] Şi noi, cei plecaţi din Bucovina, încercăm o durere care nu se poate exprima în cuvinte. Săraci ca niciodată în existenţa noastră, hăituiţi şi hărţuiţi de oameni şi împrejurări, aproape am împietrit în durere şi nu mai simţim că ne-am lăsat acolo, în bătaia nevoilor, părinţi cari se stâng în neputinţă, fraţi şi surori cari strigă după ajutor, oameni cari se sbat în ghiarele mizeriei şi ale bolilor.

Cu inima sfâşiată de durere proprie şi a Bucovinei sângerânde din toate rănile, nu putem decât să ne ridicăm spre cer ochii înlăcrimaţi într-un oftat prelung: «Până când, Doamne, ne mai încerci? Când se va umplea şi paharul pătimirii noastre?» Biata Bucovina! Cât de nenorocită este şi cât de neputincioşi suntem!"[22]

Valoroasă este şi iconografia periodicului, aceasta învederând afirmaţia profesorului Milan Şesan exprimată în articolul *Bucovina culturală*, publicat în nr. 6 din 1944, potrivit căreia rostul „Revistei Bucovinei" a fost acela de „a promova artele frumoase". Numerele 1–12, ianuarie – decembrie 1943, reproduc pe coperta exterioară portrete ale unor personalităţi ale culturii din Bucovina, cu scopul de a „afirma legătura spirituală cu trecutul zbuciumat al românismului bucovinean": Liviu Marian, Vasile Gherasim, Epaminonda Bucevschi, Iraclie Porumbescu, T. Robeanu, Ciprian Porumbescu, Mihai Teliman, Alecu Hurmuzachi, Tudor Flondor, Ion Roşca, Iancu Flondor, Leon Goian. Realizate în peniţă de Ion Cârdei, acestea sunt semnate şi datate. Şi numerele 1 şi 2, din 1944, sunt ilustrate pe coperta 1 cu portrete ale unor personalităţi: Gheorghe Tofan, Eudoxiu Hurmuzachi, dar acestea au deja alt autor[23]. În tradiţia epocii, „Revista Bucovinei" este ilustrată cu reproduceri după creaţii ale unor artişti plastici: Paul Verona, Epaminonda Bucevschi, F. X. Knapp, Maria Brateş-Pillat, Ion Cârdei, Ioan Pâşlea, Pr[ocopie] Bilan, Nicolae Grigorescu, Ştefan Luchian, Gheorghe Baron Løvendal, I. Sima, Rudolf Rybiczka. De asemenea, în paginile sale sunt reproduse fotografii diverse, desene în peniţă, frontispicii cu motive florale şi simboluri heraldice (capul de bour încadrat de luceafăr, soare şi lună) ori culturale, vignete, precum şi ilustrate de epocă, încărcate de pitoresc, eternizând locuri şi oameni din Bucovina, provincie surprinsă, în amurgul existenţei sale istorice.

[22] C[onstantin] L[oghin], *Biata Bucovină!*, *ibidem*, anul III, nr. 11–12, noiembrie – decembrie 1944, p. 388.

[23] Într-o notă redacţională, aşezată în chenar, redacţia periodicului precizează: „Pentru a afirma legătura spirituală cu trecutul zbuciumat al românismului bucovinean – afirmare necesară mai ales în actualitatea prefacerilor şi răsturnărilor de tot felul –, revista noastră a luat hotărârea ca fiecare număr al ei să prezinte contemporanilor câte unul din chipurile cari au luminat acest trecut. Pe cât va fi cu putinţă, aceste comemorări vor tinde să coincidă cu aniversări din viaţa celor sărbătoriţi. Până acum am cinstit amintirea lui Liviu Marian şi a lui V. Gherasim; în acest număr îl preţuim pe Epaminonda Bucevschi, cel următor va fi închinat lui Iraclie Porumbescu. În pregătire: T. Robeanu, Ciprian Porumbescu, Tudor Flondor, Iancu Flondor, Mihai Teliman, Dim. Petrino, Ioan Roşca şi, dacă gândul va putea fi dus la îndeplinire până la capăt, vor urma toţi ceilalţi. La această pioasă lucrare invităm pe toţi acei cari posedă material inedit, amintiri etc. în legătură cu oricare dintre figurile reprezentative ale Bucovinei de [illegible]3, p. 145).

BDD-A32878 © 2014 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:57:47 UTC)

Provenind din biblioteca lui Emanoil Iliuț[24] (1882–1966), profesor, director al Liceului „Aron Pumnul" din Cernăuți, colecția consultată de noi se află, în trei volume, într-o bibliotecă particulară din Suceava. Fiecare volum este legat, în practica vremii, cu o copertă cartonată, de culoare bleumarin. Volumul pentru anul 1942 are 448 pagini, cel din 1943, 632 + VIII pagini, iar cel din 1944, are 399 pagini. Colecția aflată în această bibliotecă particulară este incompletă. Exemplarul din numărul 1–2, ianuarie – februarie 1945, consultat de noi, se află într-o colecție la Biblioteca Bucovinei „I. G. Sbiera" Suceava, în Fondul Documentar „Bucovina". Acesta a aparținut profesorului Nicolae Roșu, aflat în refugiu la Sânicolau Mare, județul Timiș-Torontal, așa cum scrie pe coperta a IV-a a numărului din 1945. Nici colecția de la Biblioteca Bucovinei „I. G. Sbiera" nu este completă.

Numerele I, 4, aprilie 1942, I, 12, decembrie 1942 și II, 3, martie 1943, care lipsesc din colecția aflată la Elena Ienache din Suceava, le-am găsit într-o colecție la biblioteca din Rădăuți a Societății pentru Cultura și Literatura Română din Bucovina. Colecția de aici cuprinde, de asemenea, trei volume legate în carton maron-roșcat și pânză maron la cotor.

Volumul 1 reunește numerele 1–12 din anul I de apariție, respectiv ianuarie – decembrie 1942, și are 480 p. Numărul 12, decembrie 1942, nu are la sfârșit *Sumarul anului I (1942)*, după o practică obișnuită în publicistica vremii.

Volumul al 2-lea cuprinde numerele 1–12 din anul al II-lea de apariție, respectiv ianuarie – decembrie 1943. Numărul 12 are la sfârșit *Cuprinsul revistei pe anul II (1943)*, p. I–VIII. Volumul din anul al II-lea are 632 + VIII p.

Volumul al 3-lea cuprinde nr. 1–2, ianuarie – februarie și 4–12, aprilie – decembrie 1944. Numărul 3, martie, 1944, care nu a putut fi salvat de la Cernăuți, la cea de a doua invazie a sovieticilor, lipsește și din colecția de la Rădăuți. Volumul din 1944 are 392 pagini. După nr. 12, se află aici, ca adaos exterior, *„Revista Bucovinei". Cuprinsul anului III (1944)*, p. 393–399. Volumul are, așadar, 399 + 7 p.

În același volum este legat și numărul dublu din cel de-al IV-lea an de apariție, apărut tot la Timișoara, la fel ca numerele 4–12 din 1944, respectiv 1–2, ianuarie – februarie 1945, având 48 p.

Colecția de la Rădăuți se află într-o stare foarte bună. Ea a aparținut lui Nicolae Simionovici[25], domiciliat în Cernăuți, str. Molniței, nr. 41. Din aprilie

[24] În refugiu, profesorul Emanoil Iliuț are domiciliul în comuna Cioara, de pe raza Oficiului poștal Vințul de Jos, județul Alba, potrivit adresei ce se mai păstrează pe coperta a IV-a unui număr de revistă.

[25] Nicolae Simionovici (1883–1982), învățător, personalitate de seamă a școlii românești din Bucovina. Vezi Emil Satco, *Enciclopedia Bucovinei*, vol. II, Iași – Suceava, Editura Princeps – Biblioteca Bucovinei „I. G. Sbiera", 2004, p. 395–396; Petru Bejinariu, *Nicolae Simionovici – omul școlii românești din Bucovina*, în „«Septentrion». Foaia Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina", Rădăuți, anul XIX, nr. 30, 2008–2009, p. 13; Mircea Irimescu, *Societatea pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina (1862–2012) la 150 de ani*, vol. I, *Voluntariat bucovinean*, Răd

BDD-A32878 © 2014 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:57:47 UTC)

1944, domiciliul său se află în refugiu, la Slatina, Bd. Gării, Nr. 95, cum găsim noua adresă a abonatului păstrată pe coperta a IV-a a numărului 8, din august 1944. Fiecare volum poartă la început semnătura celui dintâi proprietar: Nic. Simionovici, scrisă cu cerneală albastră. Ulterior colecția trece în proprietatea medicului Ştefan Bucevschi[26] din Bârlad. Ştampila sa, rotundă, având diametrul de 2,3 cm, este aplicată, tot cu cerneală albastră, numai pe coperta 1 a fiecărui volum. După moartea doctorului Ştefan Bucevschi, în pofida dorinței sale ca biblioteca să rămână Centrului de Studii „Bucovina", cum citim într-o scrisoare adresată lui D. Vatamaniuc, director al Centrului de la Rădăuți, fiul acestuia, universitar ieşean, este convins de câțiva activişti din leaderschip-ul de la Rădăuți să doneze valoroasa bibliotecă, moştenită de la tatăl său, Societății pentru Cultura şi Literatura Română în Bucovina, unde se află şi astăzi.

Din toate cele trei colecții menționate mai sus lipseşte numărul 3, din luna martie 1944. Acesta se află însă în colecția periodicului păstrată în Fondul „Leca Morariu" de la Complexul Muzeal Bucovina, constituit aici după donația Octaviei Lupu-Morariu, soția profesorului bucovinean.

Fructificând preocupările noastre inaugurate în 2012, la împlinirea a 70 de ani de la apariția periodicului „Revista Bucovinei", sub egida unor instituții-simbol din Bucovina de astăzi, urmărim să punem la dispoziția celor interesați de cunoaşterea istoriei culturii noastre un instrument de lucru folositor: bibliografia periodicului. Prin completarea acestuia şi publicarea sa, aducem un spor de informație ştiințifică, promovând, totodată, în tradiția preocupărilor noastre, patrimoniul cultural bucovinean şi apropiind cercetarea ştiințifică de orizonturi noi de înțelegere şi interpretare.

[26] Ştefan Bucevschi (1920–1999), medic, scriitor şi publicist bucovinean, colecționar de carte şi antichități (îndeosebi icoane şi documente bucovinene). Vezi Emil Satco, *Bucovina. Contribuții cultural-ştiințifice. Dicționar*, vol. IX, Suceava, Biblioteca Bucovinei „I. G. Sbiera", 2000, p. 55–56; Emil Satco, *Enciclopedia Bucovinei*, vol. I, Iaşi – Suceava, Editura Princeps – Biblioteca Bucovinei „I. G. Sbiera", 2004, p. 160; Vasile I. Schipor, *Periodicul „Iconar", Cernăuți, anul I, nr. 1, 2 şi 3 din 1935 se află în Bucovina*, în volumul *Bucovina istorică. Studii şi documente*, Cuvânt-înainte de D. Vatamaniuc, m. o. al Academiei Române. Bucuresti. Editura Academiei Române. Colectia „Enciclopedia Bucovinei în studii şi monografii" (2

BDD-A32878 © 2014 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:57:47 UTC)